

MILJØGODKENDELSE

AF KVÆGBRUGET PÅ

NAGBØLVEJ 78, 6640 LUNDERSKOV

Udvidelse af kvægbesætningen
- fra 399 DE til 859 DE.

§ 12

Lov nr. 1572 af
20. dec. 2006, jf.
lovbek. nr. 1486
af 4. dec. 2009
om miljøgodken-
delse mv. af hus-
dyrbrug

Dato for gyldighed:
25.08.2010

Kolding Kommune
Landbrug
Nytørv 11
6000 Kolding
Telefon 79797439
[byogud-
vikling@kolding.dk](mailto:byogud-vikling@kolding.dk)
www.koldina.dk

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indholdsfortegnelse.....	1
1 Resumé og samlet vurdering	4
1.1 Ansøgning om miljøgodkendelse.....	4
1.2 Ikke teknisk resumé.....	4
1.3 Offentlighed	9
2 Generelle forhold.....	10
2.1 Beskrivelse af husdyrbruget.....	10
2.2 Meddelelesespligt – anlæg, arealer, ejerforhold.....	10
2.3 Gyldighed.....	11
2.4 Retsbeskyttelse	11
2.5 Revurdering af miljøgodkendelsen.....	11
3 Husdyrbrugets indretning, beliggenhed og planmæssige forhold.....	12
3.1 Indretning, udformning og beliggenhed.....	12
3.2 Placering af anlægget.....	13
3.3 Landskabsmæssige forhold	17
4 Husdyrhold, staldanlæg og drift.....	20
4.1 Husdyrhold og staldindretning	20
4.2 Staldanlæg.....	22
4.3 Ventilation.....	26
4.4 Fodring og foderopbevaring.....	26
4.5 Energi- og vandforbrug samt besparende foranstaltninger.....	27
4.6 Spildevand herunder regnvand.....	29
4.7 Affald, råvarer og hjælpestoffer	30
4.8 Driftsforstyrrelser eller uheld.....	31
5 Gødningsproduktion og -håndtering	33
5.1 Gødningstyper og næringsindhold mv.....	33
5.2 Flydende husdyrgødning –opbevaring og håndtering.....	34

5.3	Gylleforsuring.....	36
5.4	Dybstrøelse.....	38
6	Forurening og gener fra husdyrbruget	39
6.1	Ammoniak og natur.....	39
6.2	Ammoniak og internationale naturbeskyttelsesområder.....	41
6.3	Lugt	42
6.4	Fluer og skadedyr.....	44
6.5	Transport.....	45
6.6	Støj fra anlæg og maskiner.....	47
6.7	Støv fra anlæg og maskiner.....	49
6.8	Lys.....	49
7	Påvirkning fra arealerne.....	50
7.1	Udbringningsarealerne.....	50
7.2	Påvirkning af søer og vandløb	51
7.3	Kvælstof og fosfor til overfladevand	52
7.4	Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter).....	54
7.5	Kvælstof til grundvand.....	55
8	Bedste tilgængelige teknik (BAT).....	57
9	Husdyrbrugets ophør.....	61
10	Egenkontrol og dokumentation.....	62
11	Alternativ og samlet konkluderende vurdering.....	63
11.1	Alternative løsninger og 0-alternativ.....	63
11.2	Kommunens samlede konklusion	64
12	Klagevejledning og underretning.....	65
12.1	Klagevejledning og søgsmål.....	65
12.2	Underretning om godkendelsen	65
13	Bilag	67

DATABLAD

ANSØGER / VIRKSOMHEDENS KONTAKTPERSON

Navn	Niels Peter Aarestrup
Adresse	Nagbølvej 78, 6640 Lunderskov
Telefonnr.	75586561 eller mobil 40405964

VIRKSOMHEDENS EJER

Navn	Niels Peter Aarestrup
Adresse	Nagbølvej 78, 6640 Lunderskov

VIRKSOMHED

Navn	Ejeseje
Adresse	Nagbølvej 78, 6640 Lunderskov
Matr. nr.	5a m.fl., Nagbøl by, Skanderup
CVR-nr.	14076190
P-nr.	1000675925
CHR-nr.	45878
Ejendomsnr.	6210251559
E-mail	

KONSULENT

Navn	Lars Schmidt, Kolding Herreds Landboforening
Adresse	Niels Bohrsvej 2, 6000 Kolding
Telefonnr.	76341700
E-mail	las@khl.dk

TILSYNSMYNDIGHED

Navn	Kolding Kommune
Adresse	Nytorv 11, 6000 Kolding
Telefonnr.	75501500
E-mail	byogudvikling@kolding.dk
Hjemmeside	www.kolding.dk

1 RESUMÉ OG SAMLET VURDERING

1.1 ANSØGNING OM MILJØGODKENDELSE

Kolding Kommune giver hermed godkendelse i henhold til § 12, stk. 2 i Lov nr. 1572 af 20. december 2006 jf. lovbek. nr. 1486 af 4. dec. 2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, samt tilhørende bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug og bekendtgørelse nr. 1695 af 19. december 2006 om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.

Godkendelsen omfatter samtlige landbrugsmæssige aktiviteter på ejendommen Ejeseje, Nagbølvej 78, 6640 Lunderskov, matr. nr. 5a m.fl., Nagbøl by, Skanderup. Ejendommens husdyrproduktion vedrører CHR nr. 45878 og CVR nr. 14076190 med P-nr. 1000675925.

Husdyrproduktionen kan omlægges fra 330 årskøer (jersey), 75 årsopdræt (0-3 mdr. og 22,5-25 mdr., jersey) til 710 årskøer, 90 småkalve (0-3 mdr., jersey), 74 kælvekvier (22,5-25 mdr., jersey), hvilket svarer til en omlægning fra 398,90 DE til 858,97 DE.

Der er indarbejdet fleksibilitet i husdyrholdet, således at produktionen kan variere indenfor +/- 20 årskøer og tilsvarende dyreenheder i kvieopdræt, dog således at årsproduktionen ikke overstiger 858,97 DE.

I forbindelse med udvidelsen bygges en ny løsdriftsstald på ca. 3600 m², udvidelse af eksisterende stald til ca. 3000 m², småkalvestald på ca. 1000 m², forlængelse af eksisterende foderlade til ca. 3200 m², opførelse af nye plansiloer, opførelse af ny gyllebeholder på 6000 m³ samt etablering af vaskeplads/møddingsplads på 200 m² og en ekstra fodersilo på 15 m³. Alt nyt byggeri opføres nord og øst for ejendommen og i tilknytning til eksisterende byggeri. Når den nye småkalvestald er opført, vil den eksisterende ældre kvægstald, hidtidig anvendt som kalvestald, blive fjernet eller udelukkende anvendt til halmoplag. Øvrige eksisterende staldanlæg og øvrige anlæg anvendes som hidtil. Der etableres en ny tilkørselsvej øst for ejendommen, ligesom vejen syd for ejendommen omlægges.

GRUNDLAG FOR AFGØRELSEN

Ansøgning om miljøgodkendelse med tilhørende bilag, indsendt som skema nr. 5953, version 8, genereret den 18. juni 2010 fra www.husdyrgodkendelse.dk. Beregningsgrundlag 01-2008-A.

Opstartsmøde for miljøgodkendelse den 23. september 2009.

Tilsyn på bedriften den 23. september 2009.

Besigtigelse af arealer den 29. oktober 2009.

Supplerende oplysninger fremsendt af ansøger og konsulent i forbindelse med sagsbehandlingen.

1.2 IKKE TEKNISK RESUMÉ

Det ikke-tekniske resumé er udarbejdet på baggrund af elektronisk ansøgnings-skema med bilag udarbejdet af ansøger Niels Peter Aarestrup samt Kolding Herreds Landboforening. Beregninger af kvælstofudvaskning, nitratkoncentration, fosforoverskud, ammoniakemission og lugtgeneafstande er foretaget i det elektroniske ansøgnings-skema fra www.husdyrgodkendelse.dk på baggrund af de indtastede forudsætninger for projektet.

Ansøgningsmaterialet beskriver dels de miljømæssige konsekvenser af produktionen, dels forskellen i miljøpåvirkning mellem den ansøgte produktion og den produktion, der kan opretholdes, hvis det ansøgte projekt ikke realiseres.

Kommunen har vurderet, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte omlægning i henhold til Lov nr. 1572 af 20. december 2006, jf. lovbek. nr. 1486 af 4. december 2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug samt tilhørende bekendtgørelser. Miljøgodkendelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen samt efterfølgende beregninger og betinget af, at de stillede vilkår efterleves.

Miljøgodkendelsen indeholder en miljøteknisk redegørelse samt Kommunens bemærkninger og vurdering af udvidelsen og dens miljømæssige påvirkninger af naturen, miljøet og naboer.

Produktionsudvidelsen

På den konventionelt drevne ejendom Ejeseje på adressen Nagbølvej 78, 6640 Lunderskov er der en nuværende produktionstilladelse til 330 malkekøer (jersey) og 75 årsopdræt (0-3 mdr. samt 22,5-25 mdr., jersey), i alt 398,90 DE. Produktionstilladelsen kan omlægges til 710 malkekøer (jersey), 90 småkalve (0-3 mdr., jersey), 74 kælvekvier (22,5-25 mdr., jersey), i alt 858,97 DE.

Der er indarbejdet fleksibilitet i husdyrholdet, således at produktionen kan variere indenfor +/- 20 årskøer (svarende til 3 %) og tilsvarende dyreenheder i kvieopdræt, dog således at årsproduktionen ikke overstiger 858,97 DE.

Udvidelsen sker som følge af strukturudviklingen men afspejler også en mere specialiseret mælkeproduktion, idet der kun er kælvekvier og småkalve sammen med malkekøer på ejendommen. Resten af opdrættet udliciteres til en anden bedrift.

Da udvidelsen er over 250 DE kvæg, er ansøgningen behandlet i henhold til § 12 i lov nr. 1572 af 20. december 2006, jf. lovbek. nr. 1486 af 4. december 2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Udvidelsen medfører nybyggeri af en naturlig ventileret løsdriftsstald på ca. 3600 m², udbygning af en eksisterende naturlig ventileret løsdriftstald til i alt 3000 m² samt en ny småkalve stald på ca. 1000 m². Når denne tages i brug nedlægges den eksisterende kalvestald eller vil udelukkende blive benyttet som halmoplæg. Staldanlæggene opføres nord og øst for det eksisterende byggeri og i tilknytning til dette.

Der opføres to nye plansiloer syd for ejendommen på i alt 1600 m², og den eksisterende foderlade forlænges, så det samlede areal bliver på 3200 m². Der opføres en ny gyllebeholder på 6000 m³ nord-øst for ejendommen, en vaskeplads/møddingsplads på 200 m² mellem den eksisterende plansilo og den nye kalvestald samt opføres en ekstra fodersilo på 15 m³ ved malkecentret.

Der etableres en ny tilkørselsvej øst for ejendommen fra Nagbøl Kirkevej, og der laves en vejomlægning syd for ejendommen. Der etableres supplerende beplantninger i forbindelse med nyopførelserne.

Harmoniareal

Der er godkendt 367,23 ha ejede og forpagtede arealer, hvor der efter harmonireglerne med 1,7 DE pr. ha kan udbringes op til 624,2 DE. Der er 221,25 ha areal med gylleaftaler, hvor der efter harmonireglerne med 1,4 DE pr. ha kan udbringes op til 309,8 DE. Der er således harmoniareal til 929,8 DE, og harmonikravet til den ansøgte produktion på 859 DE er således overholdt.

Det er vurderet, at det ikke er nødvendigt at udarbejde separate § 16 godkendelser for aftalearealerne.

Forskellen mellem det matrikulerede areal og udbringningsarealet består, udover vejareal og gårdareal, af § 3 beskyttede naturarealer, der ikke benyttes til udspreddning af husdyrgødning samt vedvarende græsarealer og bræmmer/randzoner.

Tiltag for at mindske nabogener fra projektet

De nye staldanlæg og gyllebeholder ønskes placeret i tilknytning til de eksisterende stalde og opbevaringsanlæg, og kommer derved længst muligt væk fra nærmeste nabo uden landbrugspligt. Når den ny kalvestald tages i anvendelse, vil den eksisterende kalvestald blive nedlagt, og den samlede husdyrproduktion vil dermed være længere væk fra nærmeste nabo uden landbrugspligt. Foderlade og plansilo etableres i forbindelse med eksisterende anlæg.

Foran de nye anlæg og den nye gyllebeholder etableres allé beplantning/læhegn/grupper af træer med naturlig egnsforekommende beplantning, således at der skabes en naturlig overgang fra stalde og gyllebeholder og til det øvrige landskab.

Transporter til og fra ejendommen

Udvidelsen af produktionen medfører en stigning i antallet af transportere til og fra ejendommen. Det årlige antal transportere øges fra 1177 til 1818 årlige transportere, svarende til en stigning på ca. 54 %. Dette omfatter alt lige fra kørsel med gylle og dybstrøelse, høst, transport med dyr samt foder. Den store stigning skyldes især udbringning af ekstra husdyrgødning og ekstra grovfoder, der skal hjem på ejendommen. Kørsel med gylle vil blive foretaget intensivt, således at den foregår på så få dage som muligt.

Der etableres en ny tilkørselsvej til ejendommen fra Nagbøl Kirkevej. Denne vej vil reducere en del af den tunge trafik, der ellers var henlagt til den oprindelige indkørsel fra Nagbølvej og dermed tæt på naboejendommene. Stigningen i antallet af transportere, som følge af udvidelsen, ventes ikke at give anledning til øgede gener for de ejendomme, som ligger i nærheden af indkørslen på Nagbølvej, da transporterne henlægges til den nye tilkørselsvej.

Energi- og vandbesparende tiltag

I forbindelse med projektet er der gjort overvejelser over, hvad der kan indføres af energi- og vandbesparende tiltag. Blandt andet benyttes der følgende:

- Staldene er med naturlig ventilation, og der er derfor ikke energiforbrug til dette.
- Belysning i staldene er med automatisk tænd/sluk ur.
- Vågebelysning i staldene om natten.
- Vakuumpumpen til malkeanlægget er frekvensstyret og derved energibesparende.
- Der benyttes vand til forkøling af mælken, hvorved strømforbruget reduceres. Vandet opsamles og genbruges til drikkevand til køerne.

Der er etableret varmegenindvinding i forbindelse med mælkenedkølingen, og varmen anvendes til at opvarme køernes drikkevand. Der opsættes et biobrændselsfyrtil opvarmning af stuehus samt til opvarmning af forbrugsvand og vaskevand i servicecenter/malkestald. Vaskevandet fra rengøring af mælketank og malkeanlæg genanvendes til vask af malkestalden.

Lugt

Produktionsændringen vil medføre en øget lugtpåvirkning af ejendommens omgivelser. Der er ca. 131 meter fra lugtcentrum til nærmeste nabobeboelse i landzone uden landbrugspligt (Nagbølvej 82) og ca. 585 meter til nærmeste samlede bebyggelse (Nagbøl) og ca. 750 m til nærmeste byzone (Lunderskov). Geneafstanden beregnet til hhv. nærmeste nabo, samlet bebyggelse og byzone er hhv. 118 m, 354 m og 522 m. Ifølge lugtberegningen er geneafstandene således overholdte med pæn margin, hvorfor udvidelsen ikke forventes at give anledning til mærkbare gener.

Ammoniakemission

Der er beregnet en årlig ammoniakemission fra anlægget på ca. 5636 kg N/år, hvilket svarer til en forøgelse på ca. 1577 kg N/år i forbindelse med udvidelsen. Projektet overholder det generelle krav om 20 % reduktion af ammoniaktabet i forhold til referencenormen for stalde og opbevaringslagre, hvor der meropfyldes med 1634 kg N/år.

For at reducere ammoniakemissionen bliver der etableret gylleforsuring og skrabere i den nyopførte samt planlagte løsdriftstald, hvilket betragtes som BAT (bedst anvendelig teknik). Gyllen fra den eksisterende stald forsures ligeledes, inden det ledes til gyllebeholder, sådan at al gylle fra husdyrproduktionen forsures. Forsuringen af gyllen betyder, at fordampningen fra gylletankene nedsættes, således at en overdækning af af gylletankene ikke er nødvendig mht. ammoniakreduktion. Desuden bliver der etableret skrabere ovenpå spaltegulv med skrabning minimum 6 gange pr. døgn eller robotskraber i både eksisterende og nye stalde. Ca. 80 % af dybstrøelsen bliver kørt direkte ud i marken og pløjet ned. Det tilstræbes, at der ikke er noget mellemlager mellem stald og mark, der kan afgive ammoniakfordampning.

Kommunen har desuden stillet krav om yderligere en reduktion af ammoniakfordampningen begrundet i BAT i henhold til de nye standardvilkår for malkekvæg. For en bedrift på 859 DE bevirker det et krav om reduktion af ammoniakfordampningen på 42 %, dvs. 22 % point ud over det generelle beskyttelsesniveau. Bedriften lever dermed op til BAT-niveauet i høringsudkastet for "Vejledende BAT – Standardvilkår for konventionel produktion af malkekvæg i gyllesystemer"

Der er mere end 1000 meter til nærmeste særligt sårbar § 7-naturområde, hvorfor der ikke er lavet beregninger over nedfald af ammoniak til dette område.

Kvælstofudvaskning til overfladevand

Ingen af udbringningsarealerne, ejede og aftalearealer, er beliggende i områder, som er klassificeret som nitratklasse 1-3 i forhold til kvælstofudvaskning til overfladevand, og beregningerne af nitrat til overfladevand viser en reduktionsprocent på 100 %. Der er derfor ikke krav om en skærpelse af det generelle krav til udvaskningen af kvælstof til overfladevand.

Ifølge ansøgningen udvaskes der 55,50 kg N/ha ved et reelt dyretryk på 1,65 DE med det angivne sædskifte, som er referencesædskiftet K6. Da *kg N/ha DE-reel* er lig med *kg N/ha DE-max* opfylder projektet lovgivningens krav for kvælstofudvaskning til overfladevand.

Nitrat til grundvand

Ingen af udbringningsarealerne ligger i områder, som er udpeget som nitratfølsomt indvindingsområde. Det elektroniske ansøgningssystem har derfor ikke beregnet udvaskningen af nitrat fra rodzonen til grundvandet.

Kolding Kommune har bedt om beregninger af udvaskningen af nitrat fra rodzonen til grundvandet for de marker, som er beliggende indenfor 300 m fra en vandværksboring. Udvasningsbe-

regningerne viser, at den gennemsnitlige udvaskning øges med ca. 2 mg nitrat pr. liter til 47-48 mg nitrat pr. liter. Udvasningen overholder således de krav, der ville være gældende, såfremt områderne lå i nitratfølsomme drikkevandsområder.

Fosforudvaskning til overfladevand

Alle ejede og forpagtede arealer er beliggende uden for opland til vandområde, der er overbelastet med fosfor. Det generelle krav om fosforoverskud, som det er fastlagt i lovgivningen, er overholdt på disse arealer med det benyttede referencesædskifte. Det generelle fosforkrav er meropfyldt med 76 kg. Fosforoverskuddet er på 1,5 kg P/ha/år, og projektet overholder således krav, som ville være gældende, hvis arealerne var beliggende i fosforfølsomt vandopland. Flere steder er der brede bufferzoner mellem vandløb og dyrkede arealer i form af græsarealer og udyrkede arealer, som yderligere reducerer evt. fosforudvaskning.

Påvirkning af internationale naturbeskyttelsesområder (Natura2000)

Ingen af ejendommens udbringningsarealer eller bygninger ligger i eller i umiddelbar nærhed af internationale naturbeskyttelsesområder. Det nærmeste EF-habitatområde, Kongeåen, er beliggende 5,5 km syd-vest for ejendommen. Svanemosen, er beliggende ca. 8,2 km syd-øst for ejendommen. Det er vurderet, at nedfald af ammoniak, der skyldes emission fra projektet, ikke er til skade for de beskyttede naturområder, grundet den store afstand fra produktionsanlægget til disse naturtyper.

Den nordlige del af arealerne i projektet afstrømmer via Kolding Å-systemet til Kolding Inderfjord, og de sydlige arealer afstrømmer via Kongeåen til Vadehavet. Projektet overholder de generelle lovkrav med hensyn til fosforoverskud og nitratudvaskning til både overflade- og grundvand.

Beskyttet natur og Bilag IV-arter

I forbindelse med behandlingen af ansøgningen er udbringningsarealerne beliggende i Kolding Kommune blevet besigtiget, herunder de beskyttede naturarealer der ligger på eller op til disse. De nærmeste naturområder, der er beskyttet jf. naturbeskyttelseslovens § 3, er mose- og engarealer ca. 500 meter henholdsvis vest og syd for anlægget samt flere søer indenfor 1000 m fra anlægget. Desuden er der flere steder, hvor naturarealer grænser op til udbringningsarealerne.

Der er foretaget beregninger af ammoniakdepositionen til naturarealerne nærmest ejendommen, og på baggrund af disse samt en vurdering af projektet, områdernes tilstand og afstanden til disse fra produktionsanlægget, er det samlet vurderet, at nedfald af ammoniak fra produktionsanlægget samt udvaskning fra arealerne ikke vil være til skade for de beskyttede naturområder.

Flere af de arter, som er opført på EU-habitatdirektivets bilag IV (strengt beskyttede arter), er observeret i Kolding Kommune, men de er ikke registreret i umiddelbar nærhed af Ejeseje og dennes udbringningsarealer. Det kan dog ikke afvises, at de forefindes. Vandhuller og vandløb har lovpligtige bræmmer, ligesom der flere steder er udlagt ekstra randzoner ned til vandløb og naturarealer. Kolding Kommune vurderer, at naturtyperne i området ikke vil ændre tilstand som følge af atmosfærisk kvælstofbidrag fra projektet, ligesom de i øvrigt ikke ændrer karakter som følge af projektet. Det vurderes derfor, at eventuelle bilag IV-arter og deres levested ikke trues af den forestående omlægning.

BAT (Anvendelse af Bedste Teknologi)

I forhold til det generelle ammoniakreduktionskrav som beskrevet i husdyrloven, skal husdyrbruget reducere ammoniakfordampningen med 20 % i forhold til referencestaldsystemet. Desu-

den skal der i projektet reduceres med yderligere 22 % som en konsekvens af BAT, som er proportionelt for en kvægproduktion af den pågældende størrelse. Den nærmere redegørelse for det konkrete BAT-niveau ses af bilag 3.

I projektet er kravet om 42 % ammoniakreduktion opfyldt ved brug af gylleforsuring i de nye staldanlæg kombineret med spalteskraber og robotskraber i nye eller nyere stalde, samt direkte udbringning af størsteparten af dybstrøelsen. Ud fra økonomiske og proportionelle betragtninger vurderer kommunen, at husdyrbruget har inddraget BAT og truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer.

Andre miljøpåvirkninger

Produktionen overholder alle gældende normer for opbevaring og udbringning af husdyrgødning, håndtering af spildevand og affald, støjbelastning af omgivelser m.v. Det betyder, at projektets virkninger på miljøet, hvad angår disse faktorer, må betragtes som tilfredsstillende.

Samlet vurdering

Kolding Kommune vurderer, at projektet under overholdelse af vilkårene i miljøgodkendelsen kan gennemføres uden væsentlige virkninger på miljøet, herunder påvirkning af naboer og de landskabelige, naturmæssige og kulturhistoriske værdier i området.

1.3 OFFENTLIGHED

Ansøgningen blev offentliggjort i Kolding Ugeavis i perioden fra den 18. november 2009 til den 3. december 2009. Denne 1. høring havde til formål at skabe kontakt med berørte beboere i området samt øvrige interesserede. Kommunen modtog ingen henvendelser.

Udkast til miljøgodkendelse blev den 30. juni 2010 udsendt i 6 ugers høring hos naboer og skønnede parter i sagen, ansøger selv og en række organisationer og private personer, der har anmodet herom. Der var frist til afgivelse af bemærkninger frem til den 11. august 2010. Kommunen modtog inden bemærkninger.

Den endelige miljøgodkendelse blev den 25. august 2010 udsendt til naboer og skønnede parter i sagen, ansøger selv og en række organisationer og private personer, der har anmodet herom. Der er klagefrist frem til den 22. september 2010 inden kl. 14.00.

2 GENERELLE FORHOLD

2.1 BESKRIVELSE AF HUSDYRBRUGET

Godkendelsen omfatter samtlige landbrugsmæssige aktiviteter på ejendommen Ejeseje, Nagbølvej 78, 6640 Lunderskov, matr. nr. 5e m.fl., Nagbøl By, Skanderup. Ejendommens husdyrproduktion vedrører CHR nr. 45878 og CVR nr. 14076190 med P-nr. 1000675925.

Husdyrproduktionen kan omlægges fra 330 årskøer (jersey) og 75 årsopdræt (0-3 mdr. og 22,5-25 mdr., jersey) til 710 årskøer (jersey), 90 småkalve (0-3 mdr., jersey) og 74 kælvkvier (22,5-25 mdr., jersey), hvilket svarer til en omlægning fra 398,90 DE til 858,97 DE.

Der er indarbejdet fleksibilitet i husdyrholdet, således at produktionen kan variere indenfor +/- 20 årskøer og tilsvarende dyreenheder i kvieopdræt, dog således at årsproduktionen ikke overstiger 858,97 DE.

I forbindelse med udvidelsen bygges en ny løsdriftsstald på ca. 3600 m², udvidelse af eksisterende stald til ca. 3000 m², ny småkalvestald på ca. 1000 m², forlængelse af eksisterende fodergade mod vest til ca. 3200 m², opførelse af nye plansiloer, opførelse af ny gyllebeholder på 6000 m³, etablering af vaskeplads/møddingsplads på 200 m² samt opførelse af en ekstra fodersilo på 15 m³. Når den nye småkalvestald er opført, vil den eksisterende kalvestald blive fjernet eller udelukkende blive benyttet til halmoplæg. Øvrige eksisterende staldanlæg og øvrige anlæg anvendes som hidtil.

Alt nyt staldbyggeri opføres nord og øst for ejendommen og i tilknytning til eksisterende byggeri. Der etableres en ny tilkørselsvej øst for ejendommen, ligesom vejen syd for ejendommen omlægges.

2.2 MEDDELELSESPLIGT - ANLÆG, AREALER, EJERFORHOLD

Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af ansøgningsmaterialet og den miljøtekniske beskrivelse og i henhold til godkendelsens vilkår.

Ændring i ejerforhold eller driftsansvarlig skal meddeles til kommunen.

Denne godkendelse skal være kendt af den daglige driftsansvarlige og andet personale med tilknytning til husdyrbruget. Et eksemplar af nærværende godkendelse skal til enhver tid være tilgængelig for og kendt af de personer, der har ansvaret for, at virksomhedens indretning og drift følger vilkårene i denne godkendelse.

Husdyrbruget må ikke udvides eller ændres bygnings- eller produktionsmæssigt uden forudgående anmeldelse til og tilladelse fra Kolding Kommune.

Udskiftning af arealer skal anmeldes til kommunen forud for planårets begyndelse den 1. august. Udskiftning af arealer inden for samme kategori (ejede/forpagtede arealer og tredjemandsarealer) kan ske uden en ny godkendelse såfremt kommunen vurderer, at de nye arealer ikke er mere sårbare end de allerede benyttede.

2.3 GYLDIGHED

Godkendelsens produktionsramme skal være udnyttet senest 4 år fra dato for meddelelse af nærværende godkendelse. Såfremt produktionsrammen ikke er udnyttet, skal godkendelsen re-vurderes, og godkendelsen kan evt. bortfalde. Såfremt en uudnyttet produktionsramme skyldes usædvanlige forhold af kortere varighed, eks. sygdomsudbrud eller konflikter på arbejdsmarkedet, kan fristen forlænges efter konkret vurdering. Det påhviler driftsherren at informere kommunen, såfremt sådanne forhold opstår.

Hvis en meddelt miljøgodkendelse ikke har været udnyttet – helt eller delvist – i tre på hinanden følgende år, så bortfalder den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste tre år jf. kontinuitetsprincippet. Såfremt en evt. produktionsnedgang skyldes usædvanlige forhold af kortere varighed, eks. sygdomsudbrud eller konflikter på arbejdsmarkedet, kan fristen forlænges efter konkret vurdering. Det påhviler driftsherren at informere kommunen, såfremt sådanne forhold opstår.

2.4 RETSBESKYTTELSE

Bedriften skal til enhver tid leve op til gældende regler, love og bekendtgørelser, også selv om disse regler er skærpende i forhold til denne godkendelse.

Med denne miljøgodkendelse følger 8 års retsbeskyttelse. Vilkårene kan dog i visse tilfælde ændres efter reglerne i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug § 40 stk. 2.

Denne godkendelse er meddelt i henhold til Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug med tilhørende bekendtgørelser og er en tilladelse til, at virksomheden kan producere på nedenstående vilkår. Øvrige tilladelser efter andre lovgivninger skal indhentes særskilt eksempelvis spildevandstilladelse til bortledning af tagvand og vand fra befæstede arealer, byggetilladelser, herunder til vaskeplads, indvindingstilladelse til drikkevandsformål, tilladelse til etablering af ny vej, brandloven mv.

2.5 REVURDERING AF MILJØGODKENDELSEN

Virksomhedens miljøgodkendelse skal, jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug regelmæssigt og mindst hvert 10. år tages op til revurdering. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages senest, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt, at foretage den første revurdering i 2018.

3 HUSDYRBRUGETS INDRETNING, BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

3.1 INDRETNING, UDFORMNING OG BELIGGENHED

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ejendommen er beliggende i landzone nordøst for Nagbøl og ca. 700 m syd for Lunderskov, der er nærmeste byzone. Nærmeste nabobeboelse, der ikke er landbrug, er Nagbølvej 82, der ligger ca. 111 m fra nærmeste staldbygning.

Nyt byggeri

Bygningsmæssigt er der tale om et nybyggeri af en kostald på ca. 3600 m² og en småkalvestald på ca. 1000 m². Når den nye småkalvestald er opført vil den eksisterende kalvestald blive fjernet eller udelukkende anvendt til halmoplæg. Der bliver ændret i vejføringen for at lave plads til nye plansiloer syd for eksisterende foderlade. Der bliver etableret en drivgang mellem den nye og eksisterende løsdriftstald.

Til den nuværende produktion hører der en gyllebeholder beliggende på marken ca. 500 m nord-vest for den nye kostald. For at opnå tilstrækkelig opbevaringskapacitet vil der ved udvidelsen blive opført en ny gyllebeholder på ca. 6000 m³ nordøst for den nye stald.

Til opbevaring af grovfoder er der i dag en plansilo, der måler 106 x 15 m i 3 meters højde. Til produktionsudvidelsen vil der være behov for at udvide kapaciteten til opbevaring af foder, så i ansøgt drift etableres yderligere 2 plansiloer, der hver måler ca. 13 x 60 m umiddelbart syd for den eksisterende foderlade. Højden bliver ca. 3 meter. Foderladen forlænges, så grundplanen bliver udvidet til 3200 m². Desuden anlægges en vaskeplads/møddingsplads på 200 m² med afløb til gyllebeholder. Der placeres en ny fodersilo på 15 tons ved siden af den eksisterende fodersilo ved malkecentret.

Alle nye bygninger etableres i tilknytning til eksisterende driftsbygninger. Udformning, materialevalg m.m. for ejendommens produktionsanlæg er angivet i tabellen nedenfor samt bilag 4.

Nr.	Bygning	Grundplan	Bygnings-højde	Taghældning	Staldtype	Bygningsmaterialer/farver	Anvendelse
1	Kostald (2002/2007)	2268 m ²	12 m	20°	Sengestald m. fast gulv	Stalden har gardin i siderne. Gavle er opført i røde sten og hvide stålplader til kip. Taget er grå eternit	Malkekøer
2	Nyere kostald (2009)	2997 m ²	12 m	20°	Sengestald m. spalter og skraber	Gavl er beklædt med røde stålplader i bund og hvide til kip. Sider består af lysegrå gardiner og røde stålplader i bunden. Tag er grå eternit.	Malkekøer i den ene side. Den anden side til kælvning og sygeafd. med dybstrøelse
3	Ny kostald	Ca. 3600 m ²	12 m	20°	Sengestald m. spalter	Gavl i røde sten til tagkant, derfra hvide stålplader til kip. Sider	Malkekøer

					og robot-skraber	med røde stålplader og gardin. Tag bliver lys eternit.	
4	Malkecenter (2002)	Ca. 785 m ²	9 m	20°		Røde sten. Tag er lys eternit.	Malkecenter
5	Foderlade (1997)	Udvides fra 1660 m ² til 3200 m ²	12 m	16°	Ikke stald	Røde stålplader og grå eternittag.	Foderopbevaring
6	Plansilo (2006/2007)	1590 m ²	3 m	Ingen	Ikke stald		Ensilage
10	Ny kalvestald	Ca. 1000 m ²	12 m	20°	Dybstrøelse	Røde sten eller stålplader	Småkalve
11	Ældre kvægstald	1958/1887	10 m	20°	Dybstrøelse	Mursten-cementsten. Tag i fibercement-asbest	Småkalve – opdræt. Bygningen påtænkes nedrevet efter opførelse af byg. 10 eller anvendes til halmoplæg
12	Maskinhus	Ca. 450 m ²	10m	16°	Ikke stald	Røde stålplader og eternittag	Maskiner
13	Vaskeplads/møddingsplads	Ca. 200 m ²			Ikke stald		Dybstrøelse/krybbeaffald/påfyldning af sprøjter mv.
14	Nye plansiloer	Ca. 1560 m ²	3 m	Ingen	Ikke stald		Ensilage

* jf. bilag 4: oversigt over ejendommen

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

De planlagte udvidelser bliver opført i tilknytning til det eksisterende byggeri primært på nord- og østsiden af det eksisterende. De nye staldbygninger vil blive opført i tilsvarende materialer som det eksisterende byggeri og vil dermed give en god harmoni i bygningsmassen. Trods mængden af bygninger, vurderer kommunen, at de vil fremstå som en samlet helhed i kraft af beliggenhed, materiale, byggeform- og farvevalg.

3.2 PLACERING AF ANLÆGGET

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ejendommene Nagbølvej 66, 68, 72, 74 og 76 har landbrugspligt, og beregninger med hensyn til lugt vil derfor ikke være gældende for disse. Afstandskravene til skel til disse ejendomme fra stalde og øvrige anlæg vil være omfattet af afstandskrav. Nagbølvej 70 og 82 samt Nagbøl Kirkevej 14 har ikke landbrugspligt.

I tabellen nedenfor er der beskrevet diverse nærmeste afstande fra ejendommens anlæg:

Nærmeste ... til nybyggeri	Beskrivelse	Afstand	Afstandskrav
Naboejendomme			
Nabo	Nagbølvej 70 til ny kostald	225 m	50 m
Nabo	Nagbøl Kirkevej 14 til ny kostald	250 m	50 m
Nabo	Nagbølvej 82 til ny kostald	202 m	50 m
Nabo	Nagbølvej 70 til ny plansilo	109 m	50 m
Nabo	Nagbøl Kirkevej 14 til ny plansilo	388 m	50 m
Nabo	Nagbølvej 82 til ny plansilo	167 m	50 m
Nabo	Nagbølvej 70 til ny kalvestald	167 m	50 m
Nabo	Nagbøl Kirkevej 14 til ny kalvestald	250 m	50 m
Nabo	Nagbølvej 82 til ny kalvestald	111 m	50 m
Nabo	Nagbølvej 70 til ny foderlade	50 m	50 m
Nabo	Nagbøl Kirkevej 14 til ny foderlade	388 m	50 m
Nabo	Nagbølvej 82 til ny foderlade	127 m	50 m
Nabo	Nagbølvej 70 til ny gylletank	282 m	50 m
Nabo	Nagbøl Kirkevej 14 til ny gylletank	220 m	50 m
Nabo	Nagbølvej 82 til ny gylletank	230 m	50 m
Naboskel	Nagbølvej 74 til ny gylletank	10 m	30 m
Naboskel	Nagbølvej 74 til ny kostald	35 m	30 m
Naboskel	Nagbølvej 72 til ny plansilo	10 m	30 m
Naboskel	Nagbølvej 72 til ny foderlade	10 m	30 m
Naboskel	Nagbølvej 68 til ny plansilo	10 m	30 m
Naboskel	Nagbølvej 68 til ny foderlade	10 m	30 m
Øvrige			
Beboelse på samme ejendom	Stuehus til ny foderlade og kalvestald	60 m	15 m
Levnedsmiddelvirkosomhed	Forefindes ikke	> 25 m	25 m
Samlet bebyggelse i landzone	Nagbøl	ca. 400 m	
Byzone	Lunderskov	ca. 720 m	
Sommerhusområde	Drejens	17 km	
Fælles vandindvindingsanlæg	Nagbøl Vandværk	ca. 620 m	50 m
Enkelt vandindvindingsanlæg	Nagbølvej 68	16 m	25 m
Vandløb	Skanderup bæk, S for ejendommen	770 m	15 m
Dræn	Markarealer ved driftsbygninger er ikke detaildrænedede.		15 m
Sø	§ 3 sø SV for ejendommen	117 m	15 m
Privat vej	Privatvej fra Nagbølvej til ejendommen	5 m	
Offentlig vej (privat fællesvej)	Syd for de nye plansiloer	5 m	15 m

De nye produktionsbygningerne ligger samlet ved og omkring de eksisterende produktionsbygninger.

Dispensation for afstandskrav fra gylletank til naboskel og privat fællesvej

Den nye gylletank vil blive opført ved det nordøstlige hjørne af den nye stald. Afstanden til naboskel er ca. 10 meter og vil dermed ikke opfylde afstandskravet til skel på 30 meter. Naboen på Nagbølvej 74 har erklæret sig indforstået med placeringen. Samtidig etableres en ny tilkørselsvej fra Nagbøl Kirkevej langs med skellet til Nagbølvej 74, hvortil naboerne får vejret. Der søges om dispensation for afstandskravet fra gyllebeholder til naboskel og privat fællesvej.

Gyllebeholderen er placeret som ansøgt ud fra hensynet til, at den skal ligge i tilknytning til eksisterende byggeri men dog således, at det på sigt vil være muligt at forlænge den nye løsdrifts-

stald (byg. 3), samt at den er nem at komme til med gyllevogn. Der vil blive etableret beplantning ved gyllebeholderen. Alternativet vil være en placering i det åbne land.

Den nye vej er ansøgt, da det vil reducere transporterne forbi de nærmeste naboer væsentligt. For at udnytte arealet bedst muligt, er det valgt at placere vejforløbet så tæt på det levende hegn ind til Nagbølvej 74 som muligt. Denne placering af vejen giver mulighed for en placering af gyllebeholderen.

Dispensation for afstandskrav fra foderlade til drikkevandsboring

Den nye foderlade ønskes opført ca. 10 m fra en privat drikkevandsboring, som er beliggende på Nagbølvej 68, og som forsyner ejendommene Nagbølvej 68 og Nagbølvej 78 inklusiv besættningen. Afstandskravet på 25 m kan ikke overholdes, og der søges derfor om dispensation for afstandskravet til drikkevandsforsyningen. Naboen på Nagbølvej 68 har erklæret sig indforstået med placeringen af foderladen.

Den eksisterende foderlade udvides, sådan at afstandskravet til drikkevandsforsyningen ikke kan overholdes. Af hensyn til logistikken på ejendommen ønskes foderopbevaring holdt samlet.

Dispensation for afstandskrav foderlade og plansilo til naboskel og privat fællesvej

Den nye foderlade og plansilo ønskes opført ca. 10 m fra naboskel til Nagbølvej 68 og Nagbølvej 72. Afstandskravet på 30 m kan ikke overholdes, og der søges derfor om dispensation for afstandskravet til naboskel. Naboerne på Nagbølvej 68 og Nagbølvej 72 har erklæret sig indforstået med placeringen af foderladen og plansiloen.

Der er ansøgt om en ændring af vejforløbet af den private fællesvej, for at skabe plads til den nye plansilo. For at få foder til at ligge samlet af hensyn til logistikken på ejendommen, ansøges om en plansilo samt en forlængelse af foderladen, som bevirker, at afstandskravet på 15 m til privat fællesvej ikke kan overholdes.

Alternativet til en placering af plansilo og foderlade tæt ved naboskel og drikkevandsboring vil være en længere plansilo, men det vil være u hensigtsmæssigt for driften. Et andet alternativ vil være ensilagestakke i marken, hvilket ansøger helst vil undgå.

Bygge- og beskyttelseslinier, fredninger m.v.

Bygningerne ligger udenfor udpegningen *naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser*. Nærmeste område, Nagbøl Skov, ligger ca. 1,5 km vest for ejendommen. Bygningerne ligger ca. 1 km fra udpegningen *værdifulde landskaber* og ca. 15,7 km til udpegningen af *uforstyrrede landskaber*.

Nærmeste område med *værdifulde kulturmiljøer og bevaringsværdige landsbyer* ligger ca. 1,4 km øst for ejendommen. Nærmeste *friluft- og udflugtsområde* ligger 1,5 km vest for ejendommen. Nærmeste *regionale rekreative stier* går ca. 120 m vest for ejendommen ad Nagbølvej. Der er ingen *anlæg til fritidsformål* inden for 2 km fra ejendommen.

Nærmeste *kirkeomgivelseszone* og *kirkebeskyttelseslinie* ligger ca. 1,3 km øst for ejendommen ved Skanderup Kirkeby. Nærmeste *fortidsminde* med *fortidsmindebeskyttelseslinie* ligger 720 meter mod nord. Der er ingen *beskyttede sten- og jorddiger*, der bliver berørt i forbindelse med opførelse af bygninger eller gyllebeholder. En del af udbringningsarealerne afgrænses af beskyttede sten- og jorddiger. Nærmeste sten- og jorddiger er beliggende ca. 180 meter vest for ejendommen.

Bygningerne ligger ikke indenfor udpegningerne *strandbeskyttelses- og klitfredningslinien*. Bygningerne og alle arealerne ligger udenfor *kystnærhedszonen*. Der er ikke nogen af bygningerne, der ligger inden for *skov-, sø- og åbeskyttelseslinie*. Nærmeste beskyttelseslinier ligger ca. 1100 m henholdsvis vest (skovbyggelinie) og syd (søbeskyttelseslinie) for ejendommen.

Nærmeste *skovrejsningsområde* ligger ca. 480 meter nord for ejendommen. Nærmeste *fredede område* ligger ca. 1300 meter nord for ejendommen. Arealerne lige nord for jernbanen er udlagt til råstofområde.

Bygninger eller gyllebeholdere ligger ikke indenfor *lavbundsarealer*. Nærmeste lavbundsareal ligger ca. 500 meter syd for ejendommen.

Der er ca. 4 km til nærmeste udpegede *§ 7-areal i henhold til Husdyrloven*, som er et overdrev uden for Natura 2000 område, ved Lunderskov i forbindelse Drabæk Mølleå.

Der er ingen arealer indenfor *Natura 2000*. Det nærmeste internationale naturbeskyttelsesområde er EF-habitatområde nr. 80, Kongeå, som ligger ca. 5,3 km vest for anlægget.

Nærmeste *§ 3 beskyttede naturareal* er et vandhul, eng og mose. Vandhullet ligger ca. 120 m syd for anlægget. Området med eng og mose er sammenhængende og ligger ca. 500 meter henholdsvis vest og syd for ejendommen.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Det eksisterende og ansøgte anlæg ligger udenfor fredninger, udpegninger og diverse beskyttelseslinier, og det vurderes, at fredninger og udpegninger som helhed ikke vil påvirkes som følge af det ansøgte projekt.

Det er ligeledes kommunens vurdering, at de beskyttede naturtyper samt de beskyttede sten- og jorddiger, som grænser op til udbringningsarealerne, ikke berøres af den forestående omlægning af produktionen.

Der er ansøgt om dispensation for afstandskrav til naboskel fra gyllebeholderen, som placeres ca. 10 m fra naboskel. Gyllebeholderens placering er valgt ud fra hensynet til tilkørselsforhold til gyllebeholderen samt muligheden for senere udvidelse af staldanlægget. Beplantning omkring gyllebeholder behandles i afsnit 3.3.

Desuden er der søgt om dispensation for afstandskrav til naboskel fra plansiloen og foderlade, som placeres ca. 10 m fra skellet samt til den private fællesvej mellem plansilo/foderlade og naboskel. Foderlade og plansilo ønskes placeret som ansøgt ud fra hensynet til en samlet placering af foder på ejendommen, samt et ønske om at ensilage ikke opbevares i ensilagestakke i marken.

Der er ligeledes ansøgt om dispensation for afstandskrav til den private drikkevandsboring, som er beliggende på Nagbølvej 68, og som forsyner både ejendommene Nagbølvej 68 og Nagbølvej 78 inklusiv husdyrholdet. Team vandforsyning ved Natur og Vand, Kolding Kommune har følgende udtalelse:

Der søges dispensation fra afstandskravet på 25 meter mellem foderladen på Nagbølvej 78 og en vandforsyningsboring på ejendommen Nagbølvej 68. Afstanden er oplyst at ville være 10-15 meter.

Vi har kigget på de geologiske og hydrogeologiske forhold, bl.a. naturlig beskyttelse (lerlag) af grundvand i området, grundvandsstrømningen, borerapporter, klassificering af grundvandets sårbarhed, indvindingsoplande til vandværkerne m.m.

Vi vurderer, at den ansøgte placering af foderladen med fast bund og afløb ikke udgør en risiko for grundvandet, og der kan derfor meddeles dispensation fra afstandskravet.

Etablering af ny vej samt ændring af det eksisterende vejforløb behandles yderligere i afsnit 6.5.

Naboerne har ved underskrift erklæring sig indforstået med en placering af gyllebeholder, plansilo samt foderlade tætttere på naboskel og privat fællesvej end afstandskravet foreskriver i loven. Det samme er tilfældet med afstandskravet til drikkevandsboringen. De øvrige afstandskrav i henhold til § 8 i Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug er overholdt.

Kolding Kommune vurderer, at beliggenheden af bedriftens staldanlæg mv. er miljømæssig forsvarlig. Det vurderes ligeledes, at den bedste placering er fundet for så vidt angår naboer og landskabelige hensyn, og kommunen har derfor valgt at dispensere fra afstandskravene til privat fællesvej, naboskel samt drikkevandsforsyning under forudsætning af nedenstående vilkår samt supplerende vilkår i afsnit 3.3 og 6.5.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for placering af anlæg:

- ❖ **3.2.1** Plansiloen og foderladen skal placeres minimum 10 m fra naboskel mod matrikel 1a, Nagbøl by, Skanderup og 3a, Nagbøl by, Skanderup.
- ❖ **3.2.2** Foderladen skal være med fast og impermeabel bund samt afløb til lukket beholder.
- ❖ **3.2.3** Gyllebeholderen skal placeres minimum 10 m fra naboskel mod matrikel 1ab, Nagbøl by, Skanderup.

3.3 LANDSKABSMÆSSIGE FORHOLD

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Det nye produktionsanlæg på Ejeseje, Nagbølvej 78, placeres i tilknytning til de eksisterende produktionsbygninger. Alle produktionsbygninger er placeret i område til landbrugsanvendelse, ca. 680 m nordøst for Nagbøl.

Byggeriet vil blive opført i samme materialer som det eksisterende staldsystem, jf. tabellen i afsnit 3.1. Der bliver etableret en skærmende beplantning nord for den nye gyllebeholder samt nord for den eksisterende plansilo. I forhold til det eksisterende byggeri vil de nye bygninger være trukket lidt længere tilbage og tætttere mod ejendommen i forhold til Nagbøl Kirkevej. Det er gavlene, der vender mod nord og ud mod Nagbøl Kirkevej, hvorfor bygningerne ikke forventes at fremtræde specielt mere synligt for omgivelserne end det eksisterende anlæg.

Ejendommen og størstedelen af de tilhørende udbringningsarealer ligger uden for de områder, som er udpeget som værdifulde landskaber i Landsplandirektivet (tidligere Regionplanen 2005-2016). Udbringningsarealerne, der ligger længst mod nordvest, er omfattet af udpegningen værdifulde landskaber.

Der er tale om et åbent landskab, præget af mindre landbrugsejendomme med spredt landbrugsbebyggelse samt "landsby". Mange markskel er markeret med levende hegn og beskyttede jord- og stendiger. Syd og vest for ejendommen er der flere småskove.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Ejendommen ligger i område 1119 Landområde i kommuneplanen 2010-2021, Områdeplan 11-Lunderskov. Området er udlagt til jordbrugsmæssigt formål.

Ejendommen, Ejeseje, ligger placeret i et typisk landbrugsområde med spredte gårde syd for Lunderskov. Området er præget af levende markhegn og få stendiger. Syd for ejendommen ligger der et sammenhængende eng - og moseområde. Ejendommen består af et stuehus med mange driftsbygninger, der alle er placeret vest for stuehuset.

Den planlagte udvidelse indeholder en ny kalvestald, ny kostald, ny plansilo, ny foderlade og ny gyllebeholder. Placeringen af de nye anlæg er så vidt muligt placeret i tilknytning til de eksisterende bygninger, og der anvendes materialer som de eksisterende, hvilket bevirker, at ejendommen vil fremstå som en helhed.

Der er tale om en betragtelig udvidelse, som vil påvirke omgivelserne visuelt. Det vurderes, at den visuelle påvirkning kan dæmpes ved at etablere beplantninger omkring ejendommen.

Indtrykket af den store bygningsmasse fra syd kan dæmpes ved at etablere en allé beplantning bestående af eksempelvis eg eller røn syd for ejendommen langs den nye vej.

Der etableres ligeledes en ny adgangsvej fra Nagbøl Kirkevej øst for ejendommen. Langs adgangsvejen mod naboskel er der et eksisterende hegn, som bevares og beskyttes i anlægsfasen. Fra Nagbøl Kirkevej og til gyllebeholderen vil der være mulighed for at plante allétræer på begge sider af vejen, eksempelvis eg eller røn (bilag 13).

Der er i ansøgningen markeret beplantninger omkring gyllebeholder og plansilo. Det vurderes som hensigtsmæssigt, da det vil dæmpe anlæggets påvirkning, og det vil tilføre området en kvalitet.

Med så omfattende en udvidelse bør der af hensyn til omgivelserne sikres, at omgivelserne bliver påvirket mindst muligt. Det kan imødekommes ved at etablere levende hegn, trægrupper og alléplantning. Den foreslåede udvidelse og placering kan godkendes under forudsætning af nedenstående vilkår.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for landskabsmæssige forhold:

- ❖ **3.3.1** Der skal der etableres en allé beplantning syd for ejendommen langs med ny vej. Alléen kan bestå røn eller eg.
- ❖ **3.3.2** Der skal etableres en vildtplantning omkring gyllebeholder, som vist på ansøgningen.
- ❖ **3.3.3** Der skal etableres en træallé langs med den nye adgangsvej. Træerne plantes med en afstand på 20 m og kan bestå af røn eller eg.
- ❖ **3.3.4** Hegnet nord for plansilo skal etableres som vist på ansøgning. Hegnet kan bestå af hvidtjørn, bærmispel, sargentsæble og med enkelte egetræer.

- ❖ **3.3.5** Der skal etableres to trægrupper med egetræer omkring nyere kostald (byg. 2). Hver gruppe skal minimum bestå af 5 stilkeg, *Quercus robur* i størrelse 10-12 og 10 rødel, *Alnus glutinosa* i størrelse buske 80-100.
- ❖ **3.3.6** De af bilag 13 fremtrædende beplantninger skal være etableret senest 1 år efter ibrugtagningen af den pågældende driftsbygning/anlæg.

4 HUSDYRHOLD, STALDANLÆG OG DRIFT

4.1 HUSDYRHOLD OG STALDINDRETNING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Produktionen ønskes ændret fra de nuværende 398,9 DE kvæg til 858,97 DE kvæg, svarende til 710 årsmalkekøer (jersey), 90 småkalve (årsdyr 0-3 mdr., jersey) og 74 årsopdræt (22,5-25 mdr., jersey).

Dyretype og stalddtype for ansøgt drift	Staldafsnit nr.	Antal årsdyr (aldersgrænser)	DE
Jerseyko, Sengestald med fast gulv	1 (1.1.2)	250	284,25
Jerseyko, Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	2 (1.1.1)	150	170,55
Jerseyko, Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	2 (1.1.1)	60	68,22
Kvie/stud, jersey (6 mdr.-kælvning), Sengestald m/spaltegulv (kanal, bagskyl eller ringkanal)	2 (1.1.1)	60 (22,5-25 mdr)	28,71
Kvie/stud, jersey (6 mdr.-kælvning), Dybstrøelse (hele arealet)	2 (1.1.1)	14 (22,5-25 mdr)	6,7
Jerseyko, Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	3 (1.1.4)	250	284,25
Småkalv, jersey (0-6 mdr.), Dybstrøelse (hele arealet)	10 (1.1.5)	90 (0-3 mdr)	16,29
Antal dyreenheder i alt			858,97

Bedriften afgiver kviekalvene efter 3 mdr. til et kviehotel og får dem retur, når kvierne er 22,5 måneder gamle, hvor de kommer ind i den eksisterende løsdriftstald (byg. 2).

Fleksibilitet

Der er indarbejdet fleksibilitet i produktionen. En malkekvægsproduktion er en variabel produktionstype, og kvægbruget undergår mange steder en udvikling med en specialisering i enten at have malkekøer eller at passe opdræt. Flexibiliteten ønskes, således at denne specialisering kan tilgodeses hvis nødvendigt.

Der er indsendt dokumentation for ønsket fleksibilitet i antal årskøer fra 690 til max. 730 årskøer (Jersey) og min. 46 til max. 107 årsopdræt kvier (22,5-25 mdr), Jersey. Efter udvidelsen er gennemført, afspejler denne situation yderpunkterne for antallet af dyr indenfor det ansøgte antal dyreenheder på maksimalt 858,97 DE.

Der er lavet beregninger på samtlige nøgletal i husdyrgodkendelsessystemet for denne situation, som det fremgår af efterfølgende tabeller.

Tabel med fleksibilitet

Ansøgt: 710 årskøer + 90 småkalve (0-3 mdr.) og 74 kvier (22,5-25 mdr.).

Scenarie 1: + 20 årskøer og - 48 årsopdræt 22,5-25 mdr. i forhold til det ansøgte.

Scenarie 2: - 20 årskøer og + 33 årsopdræt 22,5-25 mdr. i forhold til det ansøgte.

Scenarie	Ammoniak (kg N/år)			Lugt-geneafstand i meter			P-krav	DE max	DE reel	N/ha max	N/ha reel	NFI
	20 % krav overholdt?	Emission (total)	Emission (mer)	Nabo	Saml. beb.	Byzone						
Ansøgt	ja (-1634)	5636	1577	118	353	522	ja (-26)	1,68	1,67	64,5	64,5	-
1	ja (-1639)	5659	1600	117	342	511	ja (-38)	1,68	1,67	64,6	64,6	-
2	ja (-1620)	5621	1562	119	362	533	ja (-37)	1,68	1,67	64,5	64,5	-

Der ønskes ikke fleksibilitet med hensyn til mælkeydelsen, da der ikke forventes en stigende mælkemængde ud over normen. Ydelsen er pt. på 6.400 kg. Normen er på 6.555 kg for jersey.

Udnyttelse af miljøgodkendelsen

Udvidelsen søges delvist effektueret ved anvendelse af kvier fra egen avl. Ligeledes er der forhold vedrørende køb af mælkekvote samt mulighed for indkøb af dyr med passende avls- og sundhedsstatus. For fuld udnyttelse af godkendelsen vurderes nødvendigt med en indkøringsperiode på ca. 4 år. Udvidelsen forventes udnyttet i flere etaper, sådan at der inden for 2 år etableres vaskeplads, udvidelse af plansiloer og etablering af ny kalvestald. Ligeledes påbegyndes udvidelsen af antal dyr inden for de eksisterende driftsbygninger. Senest 4 år fra godkendelsens ikrafttræden etableres nye kostald og gylletanken samt udvidelsen af foderladen.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Fleksibilitet indenfor de forskellige dyretyper forudsætter, at myndigheden til enhver tid kan få forevist dokumentation, som beskriver sammensætningen af dyr, for derved at sikre sig at sammensætningen af dyr maksimalt varierer med +/- 20 årskøer med tilsvarende ændring i DE af opdræt, og at årsproduktionen ikke overstiger den tilladte produktionstilladelse.

Kolding Kommune vurderer, at det er rimeligt at indarbejde en fleksibilitet i produktionen, da dette ikke medfører forøget forurening eller nabogener.

Der er ansøgt om etape-udvidelse, hvor første etape strækker sig over 2 år fra miljøgodkendelsens ikrafttræden, og indeholder etablering af vaskeplads, udvidelse af plansiloer og kalvestald samt ibrugtagning af den sidste del af det nyere staldanlæg. Efter første etape vil produktionen være på 574,7 DE, hvorimod de sidste 284,25 DE først vil komme med anden etape.

Anden etape skal være færdig inden 4 år fra godkendelsens ikrafttræden og indeholder etablering af gyllebeholder og ny løsdriftstald. Udvidelsen skal dermed være udnyttet senest 4 år efter godkendelsens meddelelse. Med "udnyttet" menes, at det ansøgte byggeri er taget i brug, og at der er indsat et dyrehold, der svarer til etablering af det ansøgte dyrehold i staldanlægget. Er godkendelsen ikke fuldt gennemført inden for de 4 år, vil godkendelsen kun gælde den produktion, der ved udløbet af de 4 år eller i løbet af de 4 år er registreret på ejendommen.

Kolding Kommune vurderer, at idet besætningsudvidelsen primært kommer fra egen avl, vil det være rimeligt med en længere ramme for udnyttelse af miljøgodkendelsen.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for husdyrhold og staldindretning:

- ❖ **4.1.1** Husdyrbruget tillades drevet med et dyrehold på maksimalt 858,97 DE, bestående af 710 årskøer (jersey), 90 småkalve (0-3 mdr.) samt 74 kælvkvier (22,5-25 mdr.).
- ❖ **4.1.2** Det tillades, at fordelingen varierer med op til +/- 20 årskøer med tilsvarende ændring i DE af opdræt (22,5-25 mdr.), så længe det maksimale antal DE ikke overskrides.
- ❖ **4.1.3** Staldsystemet og det tilhørende dyrehold for hvert staldafsnit skal være i overensstemmelse med angivelserne i tabellen i afsnit 4.1. Ændringer i forhold til dette kan godkendes af kommunen, såfremt beregninger viser, at lugtgener og ammoniakemissionerne ikke forøges.
- ❖ **4.1.4** Godkendelsens produktionsramme skal være udnyttet senest 4 år fra dato for meddelelse af nærværende godkendelse. Såfremt produktionsrammen ikke er udnyttet, skal godkendelsen revurderes, og godkendelsen kan evt. bortfalde.

4.2 STALDANLÆG

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Nedenstående beskrivelse viser ændringer/etablering af hvert enkelt staldafsnit. Yderligere oplysninger findes i tabellen i afsnit 3.1.

Kostald (byg nr. 1)

Eksisterende løsdriftsstald fra 2002/2007 med sengebåse og fast gulv. Stalden har gardin i siderne, og gavlene er opført i røde sten og hvide stålplader til kip. Taget er grå eternit.

Der foretages ikke ændringer i denne bygning. Når stalden på et tidspunkt skal renoveres, overvejes det at ændre gulvtypen til spalter. Derved bliver det også muligt at reducere ammoniakfordampningen specifikt fra denne stald. Gyllen fra stalden forsures dog straks efter udskrabning i fortanken, hvorfor ammoniakfordampning er lavere end fra et traditionelt fast gulvsystem.

Forventet tidspunkt for næste renovering er 10-15 år.

Nyere kostald (byg nr. 2)

Løsdriftsstald til køer fra 2009. Den ene side af stalden indrettes med sengebåse og spalter med spalteskraber og bruges til malkende køer. Den anden side af stalden indrettes til kælvning og sygeafdeling, hvor dyrene primært går på dybstrøelse.

Stalden er med gylleforsuringsanlæg. Forsuringsanlægget reducerer ammoniakfordampningen med 50 % i forhold til referencestaldsystemet. I ansøgt drift etableres desuden spalteskraber, som har en ammoniakreducerende effekt på 20 % ved regelmæssig skrabning mindst 6 gange i døgnet.

Stalden er delvist godkendt i tidligere VVM redegørelse. I VVM redegørelsen fra 2006 er stalden godkendt med en længde på 50 meter. Stalden er opført med en længde på 81 meter og søges derfor lovliggjort.

Stalden har et grundplan på 2.997 m² (37 x 81 meter) med en bygningshøjde på 12 m og en taghældning på 20 grader. Gavlen beklædes med røde stålplader i bunden og hvide stålplader til

kip, som de eksisterende bygninger. Siderne vil bestå af lysegrå gardiner og røde stålplader i bunden. Taget beklædes med lyse eternitplader som den eksisterende stald dog ikke med lysplader.

Staldens forventede levetid med hensyn til inventar er 25 år.

Ny kostald (byg nr. 3)

Ny løsdriftsstald med sengebåse og spalter. Stalden etableres med gylleforsuringsanlæg, som reducerer ammoniakfordampningen med 50 % i forhold til referencestaldsystemet. Der etableres desuden en robotskraber med en ammoniakreducerende effekt på 20 % til renholdelse af spaltearealet.

Stalden bliver på ca. 3.600 m² svarende til en længde på 90 meter og en bredde på 40 meter. Højden bliver ca. 12 meter.

Stalden opføres i samme stil som de eksisterende bygninger, dvs. med murede gavle i røde sten op til tagkanten og derfra hvide stålplader til kip. I siderne bliver der et brystværn på 1,4 meter beklædt med røde stålplader. Resten af åbningen i siden beklædes med gardiner, som kan lukkes efter behov. Taget får en hældning på 20 grader og beklædes med lyst eternit. Der bliver åbning i kip.

Der etableres en drivgang mellem denne bygning og den eksisterende løsdriftsstald.

Staldens forventede levetid med hensyn til inventar er 25 år.

Malkecenter (byg nr. 4)

Malkecenter og servicebygning fra 2002 og opført i røde sten og vinduer i hvidt plast. Taget er lyst eternit.

Der foretages ikke ændringer i denne bygning. Men der placeres en fodersilo ved siden af den eksisterende fodersilo. Begge siloer rummer 15 tons.

Foderlade (byg nr. 5)

Eksisterende foderlade fra 1997 som udvides. Foderladen udvides fra 1.660 m² til 3.200 m². Den eksisterende del er opført i røde stålplader og har gråt eternittag med en hældning på 20 grader. Tilbygningen opføres i samme stil, som den eksisterende del.

Foderladen anvendes til opbevaring af ensilage i plansiloer samt til opbevaring af foder i løs vægt. Der er afløb til gylletank og fast, impermeabel gulv.

Plansilo (byg nr. 6)

Eksisterende plansilo fra 2006/2007 på i alt ca. 1.600 m². Plansiloen måler 106x15 meter, og højden på siderne er 3 meter. Plansiloen har afløb til gyllebeholder.

Gyllebeholder (byg nr. 7)

Eksisterende gyllebeholder fra 1993 på 2.500 m³ bruges til overfladevand fra egne plansiloer samt fast møg og krybbeaffald til dannelse af flydelag. Der er aftale med naboejendom, som råder over cirka 1500 m³ af tankkapaciteten.

Gyllebeholder (byg nr. 8)

Eksisterende gyllebeholder på 4.500 m³. Beholderen er placeret på et markareal ca. 400 meter nordvest for ejendommen og er opført i 2003. Gyllen pumpes over i tanken via en nedgravet rørledning.

Ny gyllebeholder (byg nr. 9)

Ny gyllebeholder på 6.000 m³. Tanken har en højde på ca. 6 meter. Da tanken graves ned, vil det kun være 2-2,5 meter, der ligger over niveau. Tanken tilføres forsuret gylle, og bliver derfor ikke overdækket med fast overdækning.

Opbevaringslagret placeres nord-vest for og i tilknytning til staldbygningerne. Gylletanken vil blive skærmet af en supplerende beplantning. Gyllen pumpes over i tanken via en pumpeledning.

Ny kalvestald (byg nr. 10)

Ny kalvestald som indrettes med dybstrøelsesbokse. Stalden bliver ca. 1.000 m² og bliver åben i siderne, mens gavlene mures op i enten røde sten eller beklædes med stålplader. Taget bliver lyst eternit med en taghældning på 20 grader.

Eksisterende kalvestald (byg nr. 11)

Stalden er en ældre tidligere kostald og anvendes nu til småkalve. Stalden forventes nedrevet, når den nye kalvestald er opført.

Maskinhus (byg nr. 12)

Maskinhus opført i røde stålplader og eternittag. Der foretages ikke ændringer i denne bygning.

Vaskeplads/møddingsplads (byg nr. 13)

Ny vaskeplads/møddingsplads på ca. 200 m² med afløb til gyllebeholder. Pladsen tænkes anvendt som vaskeplads, herunder påfyldning af marksprøjte, opbevaring af komposterbart husdyrgødning og krybbeaffald samt placering af døde dyr.

Ny plansilo (byg nr. 14)

2 nye plansiloer som opføres syd for foderladen (byg nr. 5). Hver silo måler 13 x 60 meter med en samlet størrelse på ca. 1.600 m² og bliver ca. 3 meter høje. Siloerne får afløb til gylletank (byg. 7).

På bygningstegningen er der indtegnet befæstede arealer. Det er ikke sikkert, at disse arealer bliver befæstede, men de er blot tegnet ind for at give mulighed for at befæste områderne. Befæstede arealer, hvorpå der ikke er husdyrgødning og/eller foder, får afløb til nedsivning eller dræn. Befæstede arealer, hvor der kan forekomme husdyrgødning og/eller foder, får afløb til gylletank (byg. 7).

Den ønskede placering af de nye plansiloer bevirker, at det bliver nødvendigt at omlægge den private fællesvej, så den får et forløb syd for de nye plansiloer.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Den samlede ammoniakfordampningen fra anlægget (stald og lager) er beregnet til 5636 kg N pr. år. Der er jf. ansøgningen opnået en reduktion på 1.634 kg N pr. år ud over det generelle reduktionskrav på 20 % i stalde, der enten ændres eller udvides. Tallet skal dog korrigeres med 191 kg N jf. krav fra den gældende VVM-godkendelse i nudrift, således at den reelt opnåede merreduktion er på 1.443 kg N.

I forhold til Miljøstyrelsens udkast til standard BAT vilkår for malkekvæg angives et krav på ca. 43 % for den pågældende bedriftsstørrelse over 500 DE. BAT-niveauet for det pågældende projekt er udregnet til en ammoniakemission på 5274 kg N. Se nærmere udregning af BAT-niveau i bilag 3.

BAT-standarden for en malkekvægsbesætning er præfabrikerede drænende gulve eller en teknik, som reducerer ammoniakfordampningen tilsvarende, eksempelvis gylleforsuring. Alternativt kan benyttes et tilsvarende staldsystem, som reducerer ammoniakfordampningen med 50 % i forhold til referencestaldsystemet, som er tilfældet for ovennævnte BAT-standarder.

Sengestald med spalter og spalteskraber eller robotskraber reducerer ammoniakfordampningen med 20 % i forhold til referencenormen, når der skrubes minimum 6 gange for spalteskraberens vedkommende eller kører efter behov som i tilfældet med robotskraber.

I det foreliggende projekt etableres en ny løsdriftstald (byg. 3), som etableres som sengestald med spalter og robotskraber. Forlængelsen af den eksisterende løsdriftstald (byg. 2) etableres som sengestald med spalter og spalteskraber. Den eksisterende løsdriftstald (byg. 1) er en sengestald med fast gulv uden dræn. Der etableres gylleforsuring, som forsurer al gylle fra ejendommen. Det eksisterende staldanlæg med fast gulv får gyllen forsuret i gyllekanalerne under den nyere forlængelse af staldanlægget. Da den eksisterende stald er under 10 år gammel, vil det først være relevant at inddrage BAT i den pågældende stald ved næste revurdering.

Den opnåede reduktion er antagelig større, idet gyllen fra den ældste eksisterende stald med fast gulv uden dræn (byg. 1) forsures straks efter udskrabning. Effekten er forsøgt kvantificeret i udregningen af BAT-niveauet, men er ikke medtaget i beregningen i husdyrgodkendelse.dk, da det ikke er muligt. Effekten indgår derfor alene i den samlede vurdering. Effekten er anslået til 507 kg NH₃-N, som skal trækkes fra den beregnede samlede ammoniakfordampning på 5636 kg N pr. år. Projektet overholder dermed det fastlagte og proportionale BAT-niveauet på 5274 kg N for denne ejendom.

Kommunen vurderer, at der er anvendt BAT i forhold til staldsystem. Kommunen pålægger ikke ansøger at anvende en bestemt teknik men udelukkende at der leves op til reduktionskravet, som hvis en bestemt BAT-teknik blev benyttet. Ansøgningen overholder således det reduktionskrav, som fremkommer jf. krav til anvendelse af bedste teknik.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for staldanlæg:

- ❖ **4.2.1** Ammoniakemissionen må ikke overstige et niveau svarende til 5274 kg NH₃-N efter nugældende beregningsmetode jf. bilag 3. Emissionskravet vurderes overholdt ved overholdelse af vilkårene 4.2.2-4.2.4.
- ❖ **4.2.2** Al gylle fra løsdriftstaldene (byg. 1-3) skal gylleforsures med en ammoniakreducerende effekt på minimum 50 % jf. BAT-bladet for byg. 2 og 3.
- ❖ **4.2.3** Løsdriftstalden (byg. 3) skal etableres med spalter og robotskraber, og forlængelsen af den eksisterende løsdriftstald (byg. 2) skal etableres med spalter og spalteskraber.
- ❖ **4.2.4** Spalterne skal rengøres med spalteskraber, så det sikres, at gødning og urin fjernes hurtigt fra spalterne og ledes til gyllekanalerne. Spalterne skal rengøres med skraber mindst 6 gange dagligt.

4.3 VENTILATION

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Eksisterende løsdriftstald, forlængelsen af løsdriftsstalden samt den nye løsdriftstald er alle naturlig ventilerede, og kræver derfor ikke energi til ventilation. Den eksisterende kalvestald har naturlig ventilation ligesom den projekterede nye kalvestald vil få.

Med naturlig ventilation er der sikret et stort luftskifte, hvilket betyder, at staldgulvene kan holdes forholdsvis tørre, og det store luftskifte betyder ligeledes en lavere koncentration af ammoniak og lugt.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

De nye stalde samt eksisterende stalde er alle naturligt ventilerede, og der vil derfor ikke være strømforbrug eller forekomme støj.

Kolding Kommune vurderer, at BAT er opfyldt med hensyn til ventilation, da der ikke forekommer strømforbrug eller gener fra et ventilationsanlæg. Der er ikke stillet vilkår med hensyn til ventilation.

4.4 FODRING OG FODEROPBEVARING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Køerne fodres med fuldfoder bestående af ensilage og råvarer. Kalvene fodres med mælk, kraftfoder og hø/halm. Det meste af grovfoderet produceres på ejet og forpøt jord og består primært af græs og majs. Indkøbt foder består primært af råvarer f.eks. soja, raps og korn.

Ensilagen opbevares primært i plansiloer placeret ved ejendommen, og en mindre del af ensilagen opbevares i indendørs plansiloer placeret i foderladen. Alle plansiloer har afløb til gyllebeholdere, hvorved det sikres, at saftafløb mv. opsamles.

Såfremt det pga. stort udbytte bliver nødvendigt at opbevare ensilage i markstak, vil det højest være placeret på samme sted i 12 mdr. Der vil derefter gå 5 år, før ensilagen igen placeres på samme sted.

Råvarer leveres dels i løsvægt og opbevares i foderladen, og dels i 2 stk. 15 tons fodersiloer placeret ved malkecentret, hvorfra det udfodres, når køerne malkes.

Håndtering af ensilage vil ske således, at eventuelle lugt- og fluegener for nabobebyggelser minimeres. Foderrester og foderspild fjernes og kommes i gyllebeholderen.

Der fodres efter foderplan, som udarbejdes af kvægbrugskonsulent. Derved sikres det, at det altid er den nyeste viden, som ligger til grund for foderplanen.

Foderplanen afstemmes løbende, således at fodermængden tilpasses køernes aktuelle ydelse. Derved sikres det, at køerne ikke overforsynes med protein og fosfor, hvilket igen sikrer, at der ikke udskilles unødige næringsstoffer i gyllen. For at kende den præcise sammensætning af næringsstoffer i grovfoderet udtages der analyser af grovfoderet.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kommunen vurderer, at der med de nuværende og planlagte tiltag til opbevaring og håndtering af foder ikke sker en væsentlige øget påvirkning af omgivelserne.

Kommunen vurderer, at håndtering og opbevaring af ensilage er miljømæssig forsvarlig.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for fodring og foderopbevaring:

- ❖ **4.4.1** Kasseret ensilage fra ensilagepladser eller –siloeer skal fjernes løbende og opbevares på befæstet plads med afløb til lukket beholder eller kommes i gyllebeholder.
- ❖ **4.4.2** Krybbeaffald skal opbevares på befæstet plads med afløb til lukket beholder eller kommes i gyllebeholderen.
- ❖ **4.4.3** Ved opbevaring af ensilage i markstak skal afstandskravene i husdyrlovens § 8 overholdes.
- ❖ **4.4.4** Fodersiloer med tilskudsfoder skal placeres på tæt, befæstet areal.

4.5 ENERGI- OG VANDFORBRUG SAMT BESPARENDE FORANSTALTNINGER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Energi: I nudrift er det samlede elforbrug på ca. 200.000 kWh. Strømmen bruges primært til malkning, nedkøling af mælk, belysning samt ved pumpning af gylle. Efter udvidelsen forventes elforbruget at stige til godt 400.000 kWh. Stigningen skyldes, at malkeanlægget er i drift i en længere periode, og der skal samtidig køles en større mængde mælk. Desuden vil der være strømforbrug til drift af anlægget til gylleforsuring. Stigningen i elforbruget er på 100 %, hvilket er i tråd med størrelsen på besætningsudvidelsen.

Forbruget af dieselolie i nudrift er på ca. 44.000 liter. Dette ventes at stige til godt 60.000 liter efter udvidelsen. Der bruges diesel i forbindelse med markarbejde og ved håndtering af foder. Stigningen skyldes, at der fremover vil være drift af et større areal, samt at der bruges mere tid på at blande foder til kørerne.

I forbindelse med udvidelsen er følgende løsninger valgt for at spare på energiforbruget: Alle stalde har naturlig ventilation, der anvendes ikke energi til opvarmning af stalde, belysningen i staldene er udstyret med automatisk tænd og sluk, samt at der om natten kun er vågelys i staldene.

Ejendommen har i foråret 2010 haft besøg af en energikonsulent. Der har i den forbindelse været regnet på brug af varmegenindvinding/jordvarmeanlæg. Men de fremlagte økonomiberegninger talte ikke overbevisende i forhold til investeringen i et biobrændselsfyre. Opvarmning vil derfor fremadrettet være fra et biobrændselsfyre.

Biobrændselsfyret placeres i en 40 fods stålcontainer med fritstående skorsten (bilag 5). Containeren placeres mellem plansilo (byg. 6) og malkecenter/servicebygning (byg. 4). Stokerfyret forsyner stuehuset med varme og forsyner servicebygningen med varmt forbrugsvand, herunder vand til vaskeanlæg, malkestald samt mandskabsrum. Brændsel forventes primært at blive korn og træ fra egen bedrift. Aske herfra tilgår gyllebeholderen eller møddingspladsen, og udspreddes sammen med husdyrgødningen på arealerne.

Der anvendes vand til forkøling af mælken, hvilket reducerer strømforbruget til mælkekøling. Logistikken i forbindelse med foderhåndtering er indrettet således, at lagrene med foder er beliggende i kort indbyrdes afstand, hvilket sikrer, at der ikke bruges unødigt brændstof ved håndteringen af foder. Malkeanlægget er forsynet med en frekvensstyret vakuumpumpe, som afstemmer ydelsen efter behov. Malkeanlægget og mælkekølingsanlægget efterses med faste intervaller af servicetekniker, således det sikres, at anlægget er korrekt indstillet og fri for fejl. Dette sikrer, at anlæggene fungerer optimalt, og derved ikke bruger unødigt energi.

Vand: I nudrift er det samlede vandforbrug anslået til at være på ca. 11.000 m³. Vandforbruget registreres ikke i nudrift, da ejendommen forsynes med vand fra egen boring uden vandur, så de angivne mængder er baseret på bedste skøn. Efter udvidelsen forventes vandforbruget at være på ca. 23.000 m³, hvilket ligeledes er et skønnet forbrug. Drikkevandsboringen med DGU nr. 133.811 er beliggende på Nagbølvej 68.

Hovedparten af vandet, ca. 21.000 m³, bruges til drikkevand til køerne. Der bruges ca. 1.500 m³ til vask af malkeanlæg mv. Derudover bruges der en mindre mængde vand til vask af maskiner.

Kølevandet fra mælkekølingen genbruges til drikkevand ved køerne. Drikkevandsinstallationer efterses løbende, og eventuelle utætheder udbedres straks. Vaskevandet fra rengøring af mælketank og malkeanlæg genanvendes til vask af malkestalden.

Der er på ejendommen en markvandingsboring med DGU nr. 133.1241 med en indvindingstilladelse på 100.000 m³. Markvandingsboringen ligger vest for foderladen (bilag 5 og 7). Der er desuden en markvandingsboring i Ejstrup (bilag 7) med DGU nr. 133.1426 med en indvindingstilladelse på 40.000 m³. Der er vandur på begge, og den indvundne mængde vand indberettes årligt til kommunen.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Mælkekølingsanlægget og malkeanlægget er de enkeltposter i det totale energiforbrug, der vægter mest. Således er det anslået fra ansøgers side, at ca. 15-20 % af energiforbruget anvendes til mælkekølingsanlægget og malkeanlæg. Kontrol og vedligeholdelse af mælkekølingsanlæg og malkeanlæg bør derfor ske årligt.

Ejendommen har haft besøg af en energikonsulent, og der er blevet gjort nogle energimæssige og økonomiske betragtninger, hvilket betyder, at oliefyret til beboelsen og servicebygning/malkecenter udskiftes med biobrændselsfyret.

Da vandforbruget fra den private drikkevandsboring med DGU nr. 133.811 overstiger 6000 m³, kræves der en tilladelse i henhold til vandforsyningsloven. Der vil derfor være krav om vandur på boringen for at kunne følge forbruget. Tilladelsen gives som en separat tilladelse og er ikke omfattet af denne miljøgodkendelse. Dispensation for afstandskrav til vandforsyning fra foderlade er beskrevet i afsnit 3.2.

Kolding Kommune vurderer, at energi- og vandforbruget er på et fornuftigt leje i forhold til bedriftens produktion, ligesom der er foretaget diverse energi- og vandbesparende tiltag for at sænke forbruget yderligere. Kommunen vurderer, at BAT er tilgodeset med hensyn til energi- og vandforbrug.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for energi- og vandforbrug:

- ❖ **4.5.1** Anlæg, der er særligt energiforbrugende, f.eks. mælkekølingsanlægget og malkeanlægget skal kontrolleres og vedligeholdes således, at det altid kører energimæssigt optimalt.
- ❖ **4.5.2** Aske fra biobrændselsfyret skal opbevares på befæstet plads eller kommes i gyllebeholder.

4.6 SPILDEVAND HERUNDER REGNVAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Sanitært spildevand fra beboelse samt sanitært spildevand fra driftsbygningen går til offentlig kloak. Vaskevandet fra malkecentret ledes ligeledes til offentlig kloak. I det eksisterende staldanlæg er der ikke sanitært spildevand.

Tagvand på nye og eksisterende bygninger samt fra befæstede arealer uden gødningsrester ledes via dræn til mosen syd for ejendommen.

Vaskevand fra vask af malkeanlæg tilledes gyllebeholder. Stalde og staldinventar rengøres ca. 1 gang årligt. Der anvendes højtryksrensere og iblødsætning inden vask. Rengøringsvand fra stalene afledes til gyllebeholderne.

Spildevandsdefinition	Mængder (nudrift)	Mængder (ansøgt)
Vask af stald (ca. 3 m ³ /ko og 0,25 m ³ pr. opdræt)	750 m ³	2150 m ³
Ekstra vandforbrug malkekarrusel mv		1000 m ³
Drikkevandsspild (ca. 0,1 m ³ /ko)		75 m ³
Vask af markmaskiner – vaskeplads	50 m ³	100 m ³
Spildevand tilledt gyllebeholder		
Fra plansiloer mv.		2800 m ³

Mængden af spildevand tilledt gyllebeholderen er medregnet i kapacitetsberegningen for opbevaringskapaciteten.

Der etableres en ny vaskeplads på 200 m² mellem den eksisterende plansilo og den nye kalvestald. Vaskepladsen benyttes til påfyldning og vask af sprøjte samt som bufferplads til opbevaring af kalvemøg, dybstrøelse fra kælvekvierne samt krybbeaffald, såfremt det hele ikke benyttes som flydelag i gyllebeholdere. Desuden vil pladsen blive benyttet til døde dyr.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Spildevand fra tagvand på nye bygninger og befæstede arealer kræver særskilt tilladelse fra kommunen, som skal gives, inden anlægget kan etableres (se afløbsplan på bilag 6).

Kolding Kommune vurderer, at den samlede håndtering af spildevand herunder regnvand samt vask og håndtering af sprøjteudstyr sker på forsvarlig vis.

4.7 AFFALD, RÅVARER OG HJÆLPSTOFFER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ejendommen er tilmeldt privat affaldsrenovator (Marius Pedersen). I forbindelse med drift af ejendommen produceres følgende mængder affald:

Type	Opbevaring	Mængder pr. år	Bortskaffelse
Døde dyr	Døde dyr vil blive opbevaret på befæstet underlag og overdækket med kadaverkappe	Nudrift: ca. 200 dyr Ansøgt: ca. 300 dyr	Døde dyr afhentes af DAKA efter behov
Erhvervsaffald (pap, plast, diverse)	Plastik (landbrugsfolie) og pap opbevares i 8 m ³ container. Container er placeret på betonunderlag		Privat affaldsrenovator (Marius Pedersen) tømmer 7-8 gange årligt
Kemikalier	Opbevares aflåst i gammel malkestald på fast gulv og ingen afløb	Ansøgt: maksimalt opbevares 2.000 liter	Dunke afleveres i overensstemmelse med etikettens anvisning. Alle almindeligt anvendte midler kan bortskaffes rengjorte til dagrenovation eller afleveringsordning for erhvervsaffald
Veterinært affald (emballage, kanyler)	Opbevares i køleskab		Bortskaffes til dyrlæge
Metal			Skrothandler
Spildolie	Opbevares i maskinhus i lukkede olietønder på fast gulv uden afløb. Støbt opkant omkring	Ca. 500 l i nudrift og ansøgt.	Olieselskab
Rengøringsmidler	Opbevares i brudsikre tromler	Ca. 1000 l rengøringsmiddel og ca. 1000 l yverspray	Ingen rester. Dunke afleveres rengjorte til renovation

Ejendommen har haft besøg af kommunens affaldskonsulent til rådgivning om affaldshåndtering. Der blev drøftet mulighed for yderligere udsortering af plastaffald fra plansiloafdækning, men idet det vil kræve mellemoplag og ekstra håndtering og dermed er arbejdsmæssigt resourcekrævende, er det fravalgt. Alternativt vil der udelukkende benyttes plast som kan returneres enten som brændbart restaffald eller som uspecificeret plastaffald til genbrug.

Sprøjtemidler opbevares i den gamle kalvestald (byg. 11). Sprøjtemidler påfyldes på vaskepladsen eller i marken, ligesom vask foregår på vaskeplads eller på skiftende steder i marken. Vand påfyldes fra hydranter i marken, som kan startes via mobiltelefon. Hydranterne er forsynet med kontraventil, sådan at tilbagesug til ledningsnettet forhindres.

Når den gamle stald rives ned, flyttes kemikalierummet til et godkendt aflåst rum eller kemiskab i maskinhuset eller i servicebygningen (byg. 4).

Olietanke	Årstal	Størrelse	Olietype	Placering
Overjordisk ståltank	2006	5900 liter	Dieselolie til traktor	Maskinhal på fast bund uden afløb. Maskinhal er med lille opkant, så evt. spild ikke kan løbe ud. Olietank sikret med kode.
Overjordisk ståltank	1996	1800 liter	Dieselolie til bil	Garage på fast bund og uden afløb.
Nedgravet olietank	Ca. 1980		Fyringsolie	Sløjfes.

Den nedgravede olietank fjernes, og der etableres stokerfyr til opvarmning af privatboligen. Når garagen fjernes, flyttes dieselolietanken til maskinhuset, hvor den placeres på fast bund uden afløb.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kommunen vurderer, at ejendommens opbevaring og håndtering af affaldsprodukter, råvarer og hjælpestoffer er miljømæssigt forsvarligt og lever op til kommunens regulativer. Kommunens affaldskonsulent har rådgivet om affaldshåndtering, og det vurderes derfor, at der er fokus på en optimering af affaldshåndteringen.

Kolding Kommune vurderer endvidere, at placeringen af olietanke samt placeringen og opbevaring af kemikalier mv. ikke udgør nogen risiko for forurening af jord, overflade- og grundvand under forudsætning af overholdelse af nedenstående vilkår.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for affald, råvarer og hjælpestoffer:

- ❖ **4.7.1** Affald skal sorteres, opbevares og bortskaffes i henhold til Kolding Kommunes affaldsregulativ. Affald bør sorteres i containere opstillet på ejendommen jf. sorteringsvejledningen for landbrugsejendomme.
- ❖ **4.7.2** Kemikalier og pesticider skal opbevares i aflåst rum, på kemikaliebestandigt tæt gulv og uden mulighed for afløb til kloak eller dræn.
- ❖ **4.7.3** Marksprøjten (slinger og dyser) skal til enhver tid være vedligeholdt, sådan at der ikke forekommer dryp fra marksprøjten ved kørsel til og fra marken.
- ❖ **4.7.4** Olietanke, olieprodukter og farligt affald skal opbevares under tag i lukkede beholdere, på fast bund og uden mulighed for afløb til kloak, dræn eller til jord.
- ❖ **4.7.5** Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
- ❖ **4.7.6** Ved spild fra olie- og brændstoftanke skal spildet opsuges og evt. forurenede jord bortskaffes til godkendt modtager.

4.8 DRIFTSFORSTYRRELSER ELLER UHELD

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Det er vurderet, at der kan være risiko for forurening ved uheld ved følgende punkter:

- håndtering af kemikalier
- olietanke og tønder
- håndtering af gylle
- vandboringer

For at minimere risikoen for uheld er følgende foretaget:

- påfyldning af sprøjte og rengøring af sprøjteudstyr foregår enten i marken på skiftende steder (udenfor 300 m fra almen og ikke almen drikkevandsforsyning) eller på vaskeplads med afløb til gyllebeholder.
- der er etableret en vold ved den gyllebeholder, der er placeret på markarealet nordvest for ejendommen.
- placeringen af døde dyr i nærheden af markboringen, vil blive flyttet til en ny placering i nærheden af den nye løsdriftstald.
- der er støbt kant omkring olietank og olietønder, der er placeret i maskinhuset, så der ikke er risiko for udslip af olie til markvandsboringen.
- gylleforsuringsanlægget leveres med sikkerhedsudstyr, således risikoen for personskade minimeres, hvis der skulle opstå uheld med svovlsyren.
- håndtering af gylle foretages overvåget ved pumpning fra stald til tank og ved fyldning ved udkørsel.

For at minimere gene og forurening ved uheld er følgende iværksat:

- medarbejdere er instrueret i at ringe 112 i tilfælde af uheld
- i tilfælde af oliespild anvendes granulat til opsamling
- udarbejdet beredskabsplan

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kolding Kommune vurderer, at ejendommen forholder sig til kritiske situationer samt forebyggelse af uheld.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for driftsforstyrrelser og uheld:

- ❖ **4.8.1** Såfremt der sker uheld med udslip eller risiko for udslip af forurenende stoffer til omgivelserne, skal dette straks anmeldes til alarmcentralen 112 samt hurtigst muligt til Kolding Kommunes landbrugsafdeling.
- ❖ **4.8.2** Hvis der sker uheld på ejendommen, skal der senest 1 uge efter hændelsen fremsendes en redegørelse til landbrugsafdelingen. Redegørelsen skal indeholde en beskrivelse af uheldet, samt en beskrivelse af hvordan virksomheden vil forebygge lignende uheld.
- ❖ **4.8.3** Der skal foreligge en beredskabsplan for ejendommen senest ved ibrugtagning af de nye anlæg, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Denne beredskabsplan skal vedligeholdes, så oplysningerne i den altid er opdaterede.
- ❖ **4.8.4** Medarbejdere skal være informeret om og have udleveret en kopi af beredskabsplanen på et for medarbejderne forståeligt sprog.
- ❖ **4.8.5** Ved driftsforstyrrelser og uheld, som indebærer risiko for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges.

5 GØDNINGSPRODUKTION OG -HÅNDTERING

5.1 GØDNINGSTYPER OG NÆRINGSINDHOLD MV.

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Husdyrgødning fra virksomheden forekommer i form af kvæggylle inkl. vaskevand, spildevand og regnvand samt dybstrøelse. Der modtages husdyrgødning fra nabo med minkproduktion. Ang. gødningsmængder i ton se hhv. afsnit 5.2 og 5.3.

Gødningstype	Kg kvælstof*	Kg fosfor*	Udnyttelses %	DE*
Dybstrøelse produceret	6.595	1.007	45	63,92
Kvæggylle produceret	72.338	12.221	70	795,05
Afsat til Skovvejen 33, Jordrup	-19.686	-3.367		-218,00
Afsat til Fæsteholt 8-10, Ferup	-6.323	-1.080		-70,00
Modtaget minkgylle fra Nagbølvej 74	4120	1080	70	40,00
	57.044	9.861		610,97

* Beregningsgrundlag 01-2008-A.

Husdyrgødningens indhold af N og P vil kun marginalt påvirkes (under ca. 0,01 %), såfremt der gøres brug af den ansøgte fleksibilitet på 3 % mellem antallet af opdræt og køer.

Kravet til harmoniareal (udbringningsareal) ved den pågældende driftstype, hvor minimum 2/3 af dyreenhederne er kvæg, er 1,7 DE pr. ha på ejede og forpagtede arealer og 1,40 DE pr. ha på aftalearealer. Dog er harmonitallet for det aktuelle projekt 1,68 DE/ha på ejede og forpagtede arealer, da der modtages minkgylle.

Der er godkendt 367,23 ha ejede og forpagtede arealer, hvor der efter harmonireglerne med 1,68 DE pr. ha kan udbringes op til 616,94 DE. Der er 221,25 ha med gylleaftaler, hvor der udbringes op til 288 DE. Harmonikravet til den ansøgte produktion på 859 DE er således overholdt.

Det ejede markareal er på 217,8 ha, heraf kan 192,64 ha bruges til udspreddning af husdyrgødning, mens det resterende areal på 25,12 ha er vedvarende græs og dyrkningsfrie bræmmer. Det resterende matrikulerede areal er bebyggede arealer, gårdsplads mv. Det forpagtede areal er på 183,9 ha, heraf kan 174,6 ha bruges til udspreddning af husdyrgødning, mens det resterende areal på 9,4 ha er vedvarende græs og lign.

Der modtages 40 DE minkgylle, beregnet efter de nye normer for mink fra 1. august 2010, og dette spredes på ejede og forpagtede arealer med maksimalt 1,4 DE/ha. Husdyrgødningen fra kvæg kan udspreddes med 1,7 DE/ha. Det gennemsnitlige dyretryk på ejede og forpagtede udspreddningsarealer er på 1,66 DE/ha. Den resterende mængde husdyrgødning afsættes til gylleaftaler. Samlet afsættes der 288 DE til gylleaftaler.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Der indgår i alt 367,23 ha i ejede og forpagtede arealer til udspredning og 221,25 ha i aftalearealer.

Aftalearealerne er ligesom de ejede og forpagtede arealer besigtiget i forbindelse med udarbejdelse af miljøgodkendelsen. Kommunen har vurderet, at det ikke er nødvendigt at udarbejde separate § 16 godkendelser for aftalearealerne.

Vejen Kommune har lavet en udtalelse for det aftaleareal, som er beliggende i Vejen Kommune. Vejen Kommune har vurderet, at det ikke kræver en § 16 godkendelse for aftalearealet. Hele udtalelsen fremgår af bilag 14.

Kolding Kommune vurderer, at idet der afsættes 288 DE til aftalearealer, er der tilstrækkelig areal på ejendommen til at udbringe den producerede og modtagne mængde husdyrgødning.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for gødningstyper mv.:

- ❖ **5.1.1** Udbringning af husdyrgødning fra produktionen må kun finde sted på de 367,23 ha ejede og forpagtede arealer, som fremgår af bilag 8.
- ❖ **5.1.2** Husdyrtrykket må ikke overstige 1,68 DE/ha på ejede og forpagtede arealer for det nuværende projekt. Såfremt der ikke modtages husdyrgødning, kan dyretrykket være 1,7 DE/ha.
- ❖ **5.1.3** Der skal afsættes 288 DE husdyrgødning til aftalearealer ved fuld produktion.

5.2 FLYDENDE HUSDYRGØDNING -OPBEVARING OG HÅNDTERING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Opbevaringsanlæg	Bygning nr.	Byggeår	Kapacitet (m ³)	Overdækning	Pumpesystem fra beholder til gyllevogn
Gyllebeholder (1.1.6)	8	2004	4.500	Flydelag - gylleforsuring	Sugekran
Gyllebeholder (1.1.7)	9	NY	6.000	Flydelag - gylleforsuring	Sugekran
Gyllebeholder (1.1.9) (udlejet kap. 1500 m ³)	7	1993	(2.500)	Flydelag	Sugekran
Gyllekanaler mv. (eks. stald)			200		
Gyllekanaler mv. (ny stald)			2200		
I alt			15.400		
I alt (inkl. udlejet kap.)			(13.900)		

I forbindelse med udvidelsen etableres en ny gyllebeholder på 6000 m³. Tanken vil i lighed med de eksisterende gyllebeholdere være uden pumpeanordning og fyldes via sugekran på gyllevogn-

nen. Da risikoen for spild er minimal, bliver der ikke etableret befæstet påfyldningsplads ved gyllebeholderen. Gyllepumpningen overvåges både ved pumpning fra staldanlæg til gyllebeholder og under fyldning af gyllevogne.

Gyllebeholderne har overdækning i form af flydelag, og gyllen har nedsat ammoniakfordampning ved tilsætning af syre. Miljøstyrelsens BAT-blade for "Svovlsyrebehandling af kvæggylle" angiver, at ammoniakfordampningen under lagring er fastlagt til 1 % af den tilførte mængde kvælstof, og har dermed samme effekt som fast overdækning. Den nye tank har som følge heraf ikke fast overdækning.

Gyllen pumpes til gyllebeholderen i det åbne land (byg. 8) via en underjordisk trykledning, hvorved gylletransporter til tanken ikke forekommer. Der er etableret vold og beplantning omkring tanken.

I henhold til normtal produceres der 16.778 ton kvæggylle, hvoraf tilledning af vaskevand fra stald og malkeanlæg og regnvand fra plansiloer mv. udgør ca. 6.525 m³. Ligeledes er indeholdt yderligere 400 m³ ekstra nedbør i gylletanke indregnet som buffer i nedbørsrige år.

Den samlede lagerkapacitet er opgjort til 15.400 tons, hvoraf kapaciteten i kanaler og fortanke anslået udgør ca. 2.400 tons. Den ene tank er pt. delvist udlejet til naboejendom, hvor denne beslaglægges ca. 1.500 tons. Den aktuelle kapacitet til opbevaring er således 13.900 tons gylle.

Opbevaringskapacitet på ejendommen svarer ved samtlige tanke i anvendelse til ca. 11 måneders kapacitet og aktuelt i forhold til den udlejede tank til ca. 10 mdr. Ejendommen overholder således kravet om minimum 9 mdr. opbevaringskapacitet for kvægbrug.

Gyllen nedfældes som hovedregel til majs og græs. På de sværeste jorde, hvor der er risiko for trykskader, anvendes dog slæbeslanger på arealer, der ikke er omfattet af nedfældningskrav som følge af bufferzoner (§ 7) til sårbar natur. Udbringningen afpasses afgrødernes behov samt eventuel tilførsel af handelsgødning. Husdyrgødningen udbringes efter gældende regler og i henhold til godt landmandsskab med deraf følgende hensyn til naboer, bymæssig beboelse, trafik mv.

Af Miljøstyrelsens BAT-blade for "Svovlsyrebehandling af kvæggylle" fremgår det, at ammoniakfordampningen i forbindelse med udbringning er ca. 65 % lavere end ved udbringning af almindelig gylle samt at kvælstofvirkningen øges med 10-15 %.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kolding Kommune vurderer, at opbevaring og håndtering af flydende husdyrgødning er miljømæssig forsvarlig.

Den nye gyllebeholder forsynes ikke med fast overdækning, idet der er forsuret gylle i gyllebeholderen og dermed en lavere ammoniakfordampning allerede i kraft af behandlet gylle. Det vil derfor ikke have nogen betydende effekt at sætte fast overdækning på gyllebeholderen. Desuden er gylleholdere med syrebehandlet gylle undtaget kravet om fast overdækning indenfor 300 m fra § 7 naturområder.

Der vil ligeledes være en lavere ammoniakfordampning ved udbringning af syrebehandlet gylle end ved udbringning af almindelig gylle.

Markerne 13-0, 14-0 samt 60-0 ligger indenfor 200 m fra byzone til henholdsvis Lunderskov og Dollerup, hvilket betyder, at der ikke må udkøres gylle på disse arealer på lørdage samt søndage og helligdage.

Kommunen vurderer på den baggrund, at BAT er tilgodeset i forhold til håndtering af flydende husdyrgødning.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for flydende husdyrgødning:

- ❖ **5.2.1** Ved transport af gylle på offentlige veje skal gyllevognens åbninger være forsynet med låg eller lignende, således at spild ikke kan finde sted. Skulle der alligevel ske spild, skal dette straks opsamles.
- ❖ **5.2.2** Gyllebeholderne skal tømmes med sugekran eller der skal alternativt etableres en påfyldningsplads ved gyllebeholderne.
- ❖ **5.2.3** Husdyrgødning må ikke udkøres på vandmættet, oversvømmet, frossen eller sne-dækket areal.
- ❖ **5.2.4** Den eksisterende gyllebeholder i åben land (byg. 8) skal fjernes, når den ikke læn-gere er i brug.

5.3 GYLLEFORSURING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Gylleforsuringsanlægget er placeret i en sikret container placeret umiddelbart nord for malke-centret (byg. 4) og i tilknytning til fortanken. Containeren er placeret på en befæstet plads med afløb til fortanken. Containeren indeholder ca. 12.000 l svovlsyre samt doseringsudstyr. Tilsæt-ning af syre til gylle bevirker, at gyllens pH-værdi falder, hvorved gyllens indhold af ammoniak kvælstof i stigende omfang omdannes til ammonium (NH_4^+), der ikke fordamper. Ved tilsætning af 5-7 kg koncentreret svovlsyre (H_2SO_4) pr. 1000 kg kvæggylle sænkes gyllens pH-værdi til mellem pH 5,5 og 6,0. Anlægget til svovlsyrebehandling af gyllen er integreret med staldens ringkanalsystem og består af følgende hovedkomponenter: mixerbrønd, syrebeholder og en kompressor.

Ved behandlingen pumpes gylle på sædvanlig vis rundt i ringkanalerne i stalden ved hjælp af en pumpe placeret i en skillevæg i staldens omrøringsbrønd. Omrørebrøndens trykside i fortanken fungerer samtidig som mixerbrønd, hvor svovlsyre kontinuerligt tilsættes under omrøring og be-luftning, således at gyllens pH-værdi sænkes til 5,5 (målværdi). Tilsætning af syre foregår auto-matisk og kalibreres løbende i fht. gyllens pH-værdi målt før hver behandling, således at hyppig-heden stiger med stigende initial pH-værdi. Ved normaldrift bliver al gylle i en ringkanal behand-let mindst én gang dagligt. Alle processer styres og overvåges automatisk, herunder tilsætning af svovlsyre. Der foretages en automatisk logning af syreforbrug og pH-måling. Anlægget er til-meldt løbende serviceordning med minimum et årligt servicetilsyn.

Gylle fra hele produktionen forsures, idet gylle fra det eksisterende staldanlæg med fast gulv skubbes ned i kummerne under det nye staldanlæg, hvor det vil blive forsuret sammen med det øvrige gylle.

Arbejdssikkerheden i forbindelse med svovlsyretilsætning er særdeles vigtig. Dette skyldes, at der er fare for ætsning og svovlbrinteudvikling ved håndtering af svovlsyre. Der skal forefindes en leverandørbrugsanvisning samt en arbejdspladsbrugsanvisning til anlægget, jf. Arbejdstilsy-nets vejledning C.0.12 og C.0.11.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Syrebehandling af kvæggylle er nævnt i Miljøstyrelsens BAT-blade. Syrebehandling af kvæggylle giver en reduktion af ammoniakemissionen på ca. 50 % i forhold til ubehandlet gylle på et referencestaldsystem. Desuden vil der være en ammoniakreducerende effekt ved udbringning af syrebehandlet gylle i forhold til ubehandlet gylle på ca. 65 %. Med en mindre fordampning af ammoniak, vil mere af kvælstofpuljen være tilgængelig i gyllen, hvorved inkøb af handelsgødning potentielt kan reduceres. Gylleforsuringen fra det eksisterende staldanlæg med fast gulv er ikke medtaget i ansøgningen i husdyrgodkendelse.dk, hvorved der vil være en yderligere ammoniakreduktion.

Der vil dog være et merforbrug af strøm til syrebehandling af gylle, ligesom gyllen ikke vil danne naturligt flydelag.

Kommunens beredskab har vurderet sikkerhed og brandrisiko ved opstilling af syretanken, og de har ingen bemærkninger til placering og brandrisiko. Eventuelt spild af syre vil blive opsamlet i fortanken og ledt tilbage i systemet.

Kommunen har vurderet, at brug af gylleforsuring vil være at betragte som BAT for denne produktion med en 50 % ammoniakreduktion i forhold til referencestaldsystemet samt en effekt i marken ved brug af forsuret gylle.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for gylleforsuring:

- ❖ **5.3.1** Al gylle fra kostaldene (byg. 2 og 3) skal forsures i henhold til ansøgningen og jf. BAT-blad "Svovlsyrebehandling af kvæggylle". Gylle fra eksisterende stald (byg. 1) skal ligeledes forsures straks efter udskrabning til fortank.
- ❖ **5.3.2** Anlægget skal være i drift hele året. Driftstiden af forsurationsanlægget skal registreres og skal kunne dokumenteres og have en minimumsdriftstid på 8.760 timer/år.
- ❖ **5.3.3** Enhver type af driftsstop skal registreres og dokumenteres sammen med årsagen dertil.
- ❖ **5.3.4** Der skal udføres daglig kontrol af forsurationsanlægget, herunder syreforbrug og kontrol af restmængde af syre i syretanken.
- ❖ **5.3.5** Til sikring mod forurening af jord, undergrund og grundvand med syrespild ved lækage på syretanken, skal syretanken være dobbeltskroget, og forsurationsanlæg med tilhørende syretank skal placeres på støbt bund med mulighed for opsamling af den mængde syre, som syretanken kan indeholde.
- ❖ **5.3.6** Der skal indgås fast serviceaftale med producenten om kontrol jf. servicemaualen, herunder kalibrering af pH-målere, minimum 1 gang årligt. Kontrol og kalibrering skal noteres i forsurationsanlæggets driftsjournal og kopi af kontrolrapporten skal være tilgængelig for tilsynsmyndigheden i minimum 5 år.
- ❖ **5.3.7** Forsuret gylle må ikke blandes med ikke-forsuret gylle i lagertanke.

5.4 DYBSTRØELSE

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der produceres årligt ca. 737 ton dybstrøelse svarende til ca. 64 DE fra goldkøer, småkalve og kælvkvier. Cirka 80 % af dybstrøelsen køres direkte fra stald til udspreddning og nedpløjning, og resten anvendes sammen med krybbeaffald som flydelag i gyllebeholderne. Dette er praksis i nudrift og anvendes fortsat fremadrettet, da den forsurede gylle har mindre tendens til at danne naturligt flydelag.

Der kan blive tale om et midlertidigt lager på møddingspladsen i forbindelse med udmugning af mindre mængder, og indtil udspreddningen på marken forekommer. Overdækning vil i så fald overholde gældende regler. Møddingspladsen fungerer i det daglige samtidig som vaskeplads.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Nogle af udbringningsarealerne ligger op til byzone og nabobeboelser i øvrigt. Opbevaring af dybstrøelse i markstakke vil som udgangspunkt ikke forekomme. Dog vil der normalt kunne forekomme et midlertidigt og kortvarigt oplag i marken i forbindelse med udmugning og indtil udspreddning. Under normale forhold maksimalt 1-2 uger. I de tilfælde vil lovens forskrifter mht. til placering og overdækning blive fulgt. Kolding Kommune skønner det ikke nødvendigt at stille vilkår til opbevaring i markstak, da det vil være midlertidigt forekommende.

Kolding Kommune vurderer, at opbevaring og håndtering af dybstrøelse er miljømæssig forsvarlig og vil medføre mindst mulige gener for omgivelserne. Det vurderes endvidere, at BAT er opfyldt med hensyn til opbevaring og håndtering af gødning fra småkalve, da dybstrøelse er eneste stalddtype for småkalve. Desuden bliver 80 % af dybstrøelsen kørt direkte fra stalden og til udspreddning og nedpløjning. Normen er på 65 %. Sammen med forsuringen af gyllen, som reducerer ammoniakfordampningen til 1 % i forhold til almindeligt flydelag, vil ammoniakfordampningen fra lagrene blive reduceret med 866 kg, som er effekten af miljøtiltagene på lagrene.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for dybstrøelse:

- ❖ **5.4.1** Der skal udkøres og udspreddes minimum 80 % af dybstrøelsen direkte til nedpløjning i marken uden mellemlager.
- ❖ **5.4.2** Etablering af møddingspladsen skal følge byggeblad 130.06-06.

6 FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGET

6.1 AMMONIAK OG NATUR

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Beregninger, der er foretaget ud fra beregningsmetoderne i henhold til godkendelsesbekendtgørelsen, viser, at fordampningen af ammoniak fra nudriften er 4059 kg kvælstof pr. år og i ansøgt produktion 5636 kg kvælstof pr. år. Projektet medfører således en stigning i ammoniakfordampningen på 1577 kg kvælstof pr. år fra stald og lager.

Nærmeste § 7-område, et overdrev, er beliggende ca. 3,9 km nord-øst for ejendommen. Ejendommen er derfor ikke beliggende i en bufferzone til et § 7-område, og der foretages på den baggrund ikke beregninger af ammoniakdepositionen til dette naturområde. Enkelte af ejendommens arealer er beliggende indenfor bufferzonen til et § 7-område, og flydende gødning nedfældes derfor på alle græsmarker og sort jord på disse arealer.

Ca. 500 m syd for ejendommen og i forbindelse med udbringningsarealerne ligger et mose- og engområde, Søndermose, beskyttet af § 3 i Naturbeskyttelsesloven. Der er foretaget beregninger af ammoniakfordampningen fra staldanlægget til dette naturområde. Ammoniakdepositionen viser en merdeposition på 0,20 kg N/ha. Ligeledes ligger der et eng- og moseareal, Nørremose, ca. 550 m vest for ejendommen, hvor der også er foretaget beregninger. Merdepositionen af ammoniak er på dette naturområde på 0,21 kg N/ha. Der er flere små beskyttede vandhuller beliggende indenfor 1000 m fra ejendommen. Udenfor 1000 m er nedfaldet af ammoniak begrænset.

De nærmeste internationale naturbeskyttelsesområder er Svanemosen, som er beliggende 8,2 km syd-øst for ejendommen samt Kongeåen, beliggende ca. 5,5 km syd-vest for ejendommen. Se nærmere beskrivelse i afsnit 6.2. Beskrivelse af Bilag IV-arter findes i afsnit 7.4.

Der indgår ikke arealer beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3 i udspretningsarealerne. Udbringningsarealerne grænser flere steder op til områder beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven så som mose, eng, sø eller vandløb ligesom udbringningsarealerne omkranser disse naturtyper (bilag 10). Der har ikke tidligere været udbragt gødning på de beskyttede områder, og det vil heller ikke ske fremover.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kvælstof, der deponeres fra luften, er det begrænsende næringsstof for mange sårbare økosystemer, og i disse økosystemer kan der forventes væsentlige ændringer som følge af ekstra tilførsel af kvælstof. I henhold til beskyttelse af disse naturområder er der derfor udlagt bufferzoner. Bufferzone I er en bufferzone på 300 meter om særligt ammoniakfølsomme naturområder. Inden for denne beskyttelseszone og inden for selve naturområdet kan husdyrbrug ikke udvides eller ændres, hvis udvidelsen medfører en forøget udledning af ammoniak til disse naturområder.

I en yderligere zone (bufferzone II) i en afstand fra 300-1000 meter om disse særligt ammoniakfølsomme naturområder må en udvidelse maksimalt give anledning til en merbelastning på 0,7 kg N pr. ha. Såfremt der er to eller flere ejendomme med over 75 dyreenheder i zonen og inden for en afstand af 1000 m, må merbelastningen maksimalt udgøre henholdsvis 0,5 kg og 0,3 kg N pr. ha.

Ved etablering, udvidelse og ændring af husdyrbrug skal det øgede ammoniaktab fra stald og lager reduceres med 20 % i forhold til et fastsat referencestaldsystem i 2007. Kravet om reduceret ammoniakemission gælder for udvidelser samt stalde, der renoveres men kan gennemføres som et krav til reduktion af ammoniaktabet for både det eksisterende og det nye anlæg.

Det generelle ammoniakreduktionskrav på 20 % er overholdt for denne udvidelse i form af gylleforsuring samt spalteskraber i nye stalde. Ammoniakfordampningen fra stalde og lagre reduceres med 1634 kg N mere, end hvad der kræves for at overholde ammoniakreduktionskravet på 20 %.

Kommunen har desuden stillet krav om yderligere en reduktion af ammoniakfordampningen begrundet i BAT i henhold til udkastet til de nye standardvilkår for malkekvæg. For en bedrift på 859 DE med en udvidelse på 484 DE bevirker det et krav om reduktion af ammoniakfordampningen på ca. 42 %, dvs. 22 % point ud over det generelle beskyttelsesniveau. Den nærmere udregning af det konkrete BAT niveau for denne produktion kan ses i bilag 3.

Det nærmeste § 7-område, et hede-overdrev, er beliggende ca. 3,9 km nord-øst for ejendommen. Der er ikke foretaget konkrete beregninger af ammoniakdepositionen til det pågældende område, da det ligger udenfor bufferzonen. For overdrev er tålegrænseintervallet overfor kvælstof på 10-25 kg N/ha/år. Baggrundsbelastningen i området er sidst beregnet til 15 kg N/ha/år (2007-data), hvilket er i den nedre ende af tålegrænseintervallet. Baggrundsbelastningen er faldet i forhold til beregningerne fra 2005 (19 kg N/ha/år for området). Det vurderes, at der ikke vil forekomme ammoniakdeposition på området på grund af afstanden samt opblanding i atmosfæren.

Kommunen har bedt om beregninger af ammoniakdepositionen fra stald og lager til naturområderne beliggende ca. 500 m henholdsvis syd og vest for ejendommen. Naturområderne er eng- og mosearealer og er beskyttet efter § 3 i Naturbeskyttelsesloven. For moser er tålegrænseintervallet overfor kvælstof på 5-25 kg N/ha/år. Beregninger viser en depositions på henholdsvis 0,20 og 0,21 kg N/ha/år på de pågældende områder. Kolding Kommune vurderer, at denne depositions ikke vil være til skade for det pågældende naturområde.

Der er ikke foretaget beregninger til vandhullerne beliggende indenfor 1000 m af ejendommen, men vandhullerne er besigtiget, og det er vurderet, at vandhullerne ikke er specielt følsomme eller sårbare naturområder. Vandhullerne skønnes ikke at blive påvirket af den relative lille merbelastning (beregnet til de andre naturområder) i forhold til baggrundsbelastningen.

Der er krav om nedfældning af flydende husdyrgødning på de arealer, som ligger indenfor 1000 m fra et § 7-område, såfremt udbringningen sker på sort jord eller græsmarker. Fra 1. januar 2011 gælder kravet om nedfældning på alle arealer med sort jord eller græsmarker uanset beliggenhed.

De nærmeste internationale naturbeskyttelsesområder er Svanemosen, som er beliggende 8,2 km syd-øst for ejendommen samt Kongeåen, beliggende ca. 5,5 km syd-vest for ejendommen. Se nærmere vurdering i afsnit 6.2. Bilag IV-arter er vurderet i afsnit 7.4.

Der er flere naturområder beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3 i umiddelbar nærhed af ejendommen og dennes udbringningsarealer. Kolding Kommune har den 23. september 2009 besigtiget udbringningsarealerne med henblik på en vurdering af, om arealanvendelsen samt udbringning af næringsstoffer og sprøjtemidler kan være i konflikt med naturbeskyttelsesinteresser. Derudover blev der ført tilsyn med henblik på en vurdering af, om der i tilknytning til naturtyper beskyttede efter naturbeskyttelseslovens § 3 bør udlægges dyrknings- og sprøjtefrie bræmmer til beskyttelse af naturområdet.

I relation til udbringningsarealer og dyrkningsfri bræmmer anbefaler Kolding Kommunes Natur og Vand afdeling minimum 2 meter bræmmer langs vandløb, søer og andre beskyttede naturtyper samt eventuelt bræmmer af større bredde, hvor der er tale om særlig skrånende arealer ned mod sø/vandløb, eller hvor der er tale om særlig sårbar – typisk næringsfattig – natur. Anbefaling af bræmmer skal vurderes i forhold til risikoen for tilførsel af næringsstoffer og/eller sprøjtemidler ved driften af udbringningsarealerne.

Ved besigtigelsen kunne det konstateres, at der langs vandløbene på ejendommens egne og forpagtede marker samt aftalearealerne er de lovpligtede 2 meter bræmmer. Derudover sås, at stort set samtlige § 3 beskyttede naturtyper er adskilt fra udbringningsarealerne med randzoner, og dermed er beskyttede mod overfladisk afstrømning fra udbringningsarealerne som foreskrevet i VVM-godkendelsen af 2006.

Nogle af udbringningsarealerne ligger i nærheden af eller nabo til henholdsvis Ferup og Nagbøl Skov. I forhold til Ferup Skov ligger det nærmeste udbringningsareal i en afstand af ca. 400 m, og det vurderes, at skoven ikke indeholder beskyttet natur, der kan belastes heraf. I forhold til Nagbøl Skov, hvor udbringningsarealerne er nabo til skoven anbefales en dyrkningsfri afstand på 5 m til skovbrynet.

Kolding Kommune vurderer, at ammoniakdepositionen ikke vil medføre en forringelse af naturområderne pga. opblanding i atmosfæren, og at projektet dermed ikke vil medføre en forringelse af naturområderne. Der stilles ikke vilkår i forbindelse med dette afsnit, idet reduktionen af ammoniakemission er behandlet andre steder i godkendelsen.

6.2 AMMONIAK OG INTERNATIONALE NATURBESKYTTELSESOMRÅDER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ingen af ejendommens udbringningsarealer eller bygninger ligger i eller i umiddelbar nærhed af internationale naturbeskyttelsesområder. Det nærmeste EF-habitatområde, habitatområde 80 Kongeåen, er beliggende 5,5 km syd-vest for ejendommen. Habitatområde 250 Svanemosen, er beliggende ca. 8,2 km syd-øst for ejendommen.

Mark 10-0 ligger ca. 2,9 km syd-øst for Kongeåen. Der er ca. 7,7 km fra arealerne omkring ejendommen til Svanemosen, og ca. 9,5 km til habitatområde 54, Vejen Mose. De nordlige aftalearealer er beliggende ca. 6,2 km syd for habitatområde 238, Egtved Ådal.

Den nordlige del af arealerne i projektet afstrømmer via Kolding Å-systemet til Kolding Inderfjord, og de sydlige arealer afstrømmer via Kongeåen til Vadehavet. Projektet kan med afstrømning af næringsstoffer potentielt påvirke disse vådområder, se nærmere beskrivelse i afsnit 7.3.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

På baggrund af projektets karakteristika, placering og potentielle miljøpåvirkninger vurderer Kolding Kommune, at det udelukkende er næringsstofoverskuddet fra projektet i form af kvælstofudvaskning, fosforoverskud og ammoniakfordampning, der skal konsekvensvurderes i forhold til Natura 2000-områder. De konkrete næringsstofferegninger vedrørende kvælstofudvaskning og fosforoverskud er beskrevet i afsnit 7.3.

Ingen af ejendommens udbringningsarealer eller bygninger ligger i nærheden af internationale naturbeskyttelsesområder. På baggrund af afstand, projektets størrelse (ammoniakfordampning)

og den fremherskende vindretning er det vurderet, at projektet ikke vil påvirke områderne væsentligt med luftbåren ammoniak.

Vadehavet er i Landsplandirektivet (tidligere Regionplan) målsat med skærpet recipientkvalitetsmålsætning til naturvidenskabeligt interesseområde, og det vurderes, at miljømålsætningen om et upåvirket eller højst svagt påvirket plante- og dyreliv i Vadehavet ikke er opfyldt. Dette skyldes bl.a. de nuværende forhøjede koncentrationer af dels en række miljøfarlige kemiske stoffer og dels næringssalte. Kilderne hertil er dels tilførsler med tidevandsstrømmene fra især Elben, dels fra skibsfart og dels fra det bagvedliggende afstrømningsområde. Den samlede kumulative tilførsel af kvælstofnæringssalte vurderes at være så høj, at det er en væsentlig årsag til den manglende opfyldelse af miljømålsætningen.

Den nordligste del af Lillebælt er i Landsplandirektivet ligeledes målsat med skærpet recipientkvalitetsmålsætning til naturvidenskabeligt interesseområde, og det vurderes også her, at miljökvalitetsmålsætningernes krav om et upåvirket eller kun svagt påvirket dyre- og planteliv ikke er opfyldt. Dette skyldes bl.a. de høje tilførsler af kvælstof og de tilbagevendende masseforekomster af plankton og trådalger, sammen med de fortsat høje koncentrationer af næringssalte og den hyppige forekomst af iltsvind i Lillebælt.

Konsekvensvurderingen af en eventuel større eller mindre miljøpåvirkning af de internationale naturbeskyttelsesområder og slutrecipienterne er foretaget på baggrund af de beregninger af kvælstofudvaskning, fosforoverskud og ammoniakfordampning, der er lavet i det elektroniske ansøgningssskema. Der er herudover taget udgangspunkt i den opgørelse af sårbarhed og det beskyttelsesniveau, der er lagt af Miljøministeriet i husdyrloven med tilhørende bekendtgørelser. De viser, at projektet ikke overstiger de lovmæssige grænseværdier.

Endvidere er ammoniakfordampningen reduceret yderligere i forhold til beskyttelsesniveauet fastsat i loven som følge af BAT-krav, som vurderes at være proportionalt med den aktuelle husdyrproduktion. Ammoniakfordampningen er dermed reduceret yderligere 22 % point i forhold til det generelle beskyttelsesniveau på 20 %, sådan at den samlede reduktion bliver på 42 %.

Kolding Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at projektudvidelsen ikke vil medføre nogen negativ målbar påvirkning af de internationale naturbeskyttelsesområder. Der er derfor ikke stillet yderligere vilkår til beskyttelse af internationale naturbeskyttelsesområder.

6.3 LUGT

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der kan forekomme lugtmission fra produktionen og fra selve staldanlægget ved udmugning, pumpning af gylle samt rensning af staldanlæg. Der foreligger ikke målinger for lugt fra gyllefor-suringsanlægget, men der forventes ikke lugtgener jf. Miljøstyrelsens BAT-forskrifter.

Selve staldanlægget forventes ikke at give anledning til lugtgener ud over, hvad der er normalt for denne type af animalsk produktion.

I nedenstående skema ses den aktuelle afstand fra ejendommens lugtcentrum til nærmeste nabo uden landbrugspligt, samlet bebyggelse og byzone samt geneafstanden. Ukorrigeret geneafstand er geneafstanden, hvor alle staldanlæg er medtaget ved beregningerne, uanset om de senere bliver screenet bort som følge af afstand eller korrigeret for vindretning. Den vægtede gennemsnitsafstand er den reelle afstand mellem de pågældende staldafsnit, som ikke er screenet bort, og det pågældende område (nabo, byzone eller samlet bebyggelse)

Områdetype	Lovens krav – minimum afstand (m) (geneafstanden)	Den vægtede gennemsnitsafstand (m)
Byzone/sommerhusområde, Lunderskov	522 ukorrigeret	ca. 750 m
Samlet bebyggelse, Nagbøl	354 ukorrigeret	ca. 585 m
Nærmeste enkelt bolig, Nagbølvej 82	118 ukorrigeret	131

Alle afstandskrav vedrørende lugtgeneafstande er overholdt, og der forventes ikke lugtmæssige påvirkninger. Kommunen har bedt om separate lugtberegninger fra udvalgte staldanlæg. Der er derfor specifikt beregnet på lugt fra den gamle kalvestald (byg. 11) til nærmeste nabo uden landbrugspligt, Nagbølvej 70 samt fra den ny kalvestald til Nagbølvej 82. For begge gælder, at lugtgenekriterierne er overholdt fra de staldanlæg i sig selv.

Alle beregningerne er foretaget med udgangspunkt i maksimal besætning. Lugtberegningerne er ligeledes foretaget ved brug af fleksibilitet, og lugtgenekriterierne er også her overholdt (se tabel vedr. fleksibilitet i afsnit 4.1).

Den nye gyllebeholder vil ikke blive forsynet med teltdug, da der kun vil være begrænset lugtafgivelse på grund af tilsætning af syre til gyllen, som sænker ammoniakfordampningen og dermed også lugtafgivelsen.

Tilsætning af syre til gylle kan periodevis give anledning til lugtgener (svovllugt) i anlæggets umiddelbare nærhed. Da nærmeste nabobeboelse er beliggende ca. 150 meter fra, hvor syretilsætningen forgår, vurderes der ikke at ville forekomme nævneværdige lugtgener. Der foregår ligeledes en løbende forbedring af anlæggenes drift med henblik på at nedsætte lugtgener.

Omrøring og udbringning af gylle vil give anledning til lugtgener. Derfor tilstræbes det, at udbringning af gylle foretages intensivt, så perioden med lugtgener bliver så kort som muligt. Gyllen bringes ud på enten sort jord eller på arealer med afgrøder. Ved udbringning af gylle på sort jord skal gyllen nedbringes hurtigst muligt og indenfor 6 timer, hvorved gyllen ikke kan afgive lugt over længere tid. Udbringning på marker med afgrøder sikrer, at der ikke er stor luftskifte lige omkring gyllen, og det reducerer dermed også lugtafgivelsen.

Der har ikke tidligere været problemer med lugtgener fra ejendommen.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERINGER

Loven minimumskrav til afstande til nærmeste beboelser indenfor de tre typer er overholdt, idet den ukorrigerede geneafstand er kortere end den vægtede gennemsnitsafstand, som er den reelle afstand mellem staldanlæg og nabo, byzone og samlet bebyggelse. Kolding Kommune vurderer derfor, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for naboerne.

I forbindelse med ansøgning om fleksibilitet i produktionen indenfor de forskellige dyretyper er der foretaget worst case beregninger i forhold til lugtgenekravene. Geneafstanden varierer ca. 1 m til naboer uden landbrugspligt og op til 10 m til byzone og samlet bebyggelse i henholdsvis opadgående og nedadgående retning ved beregning indenfor de forskellige scenarier i forhold til det ansøgte. Lugtgenekriteriet er dog overholdt ved alle scenarier, og kommunen vurderer derfor, at det ikke vil give forøgede lugtgener for omgivelserne ved indarbejdelse af fleksibilitet i produktionen.

Fra den nye gyllebeholder forventes der ikke være nogen nævneværdig lugtafgivelse på grund af syretilsætningen til gyllen, og der skal være intakt flydelag på gyllebeholderen. I de to eksisterende gyllebeholdere skal der ligeledes være det lovpligtige intakte flydelag.

Når gyllen skal omrøres og bringes ud, vil der altid kunne forekomme lugtgener. Det er kommunens vurdering, at ansøger tager udbredt og tilstrækkeligt hensyn til de naboer, der kunne blive mest generet af dette jf. valg af kørselsvej og anvendelse af nedfældning. Det er derfor kommunens vurdering, at der ikke vil forekomme lugtgener fra gyllebeholderne og fra udbringning ud over, hvad er normalt forekommende for boliger i landzone.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for lugt:

- ❖ **6.3.1** Bygninger, anlæg, foderanordninger og omgivelser skal drives og renholdes, således at lugtgener begrænses mest muligt for de omkringboende.
- ❖ **6.3.2** Såfremt tilsynsmyndigheden skønner, at lugtgener i omgivelserne er væsentlige, skal virksomheden lade foretage undersøgelse af muligheder for begrænsning af lugtkilder. Undersøgelsens omfang vil blive fastsat af tilsynsmyndigheden på baggrund af en konkret vurdering af sagen.

6.4 FLUER OG SKADEDYR

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der vil på ejendommen blive foretaget en effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinier fra Statens Skadedyrslaboratorium. God gødningshåndtering og en generel god staldhygiejne med fjernelse af foder- og gødningsrester sikrer, at der kun er minimalt med fluer.

Til bekæmpelse af fluer anvendes rovfluer og kemisk bekæmpelse. Ved konstatering af rotter kontaktes kommunen.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

I forbindelse med dyreholdet kan der forekomme gener fra skadedyr (rotter, mosegrise m.v.), som skal afhjælpes, samt gener fra fluer, som skal bekæmpes effektivt. Det vurderes, at ejendommens skadedyrsbekæmpelse er tilfredsstillende, idet der heller ikke tidligere har været klager eller gener.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for fluer og skadedyr:

- ❖ **6.4.1** Der skal på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinier fra Statens Skadedyrslaboratorium, som opdateres 1 gang årligt. Bekæmpelsen skal desuden foretages på tilsynsmyndighedens forlangende.
- ❖ **6.4.2** Opbevaring af foder skal ske på sådan en måde, så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

6.5 TRANSPORT

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

For at mindske generne for de omkringboende ansøges der om at etablere en ny indkørsel fra Nagbøl Kirkevej til ejendommen nord-vest for det eksisterende byggeri. Denne indkørsel påtænkes at kunne tage en del af den tunge trafik, som ellers vil være henlagt til den nuværende indkørsel fra Nagbølvej og dermed tæt på naboerne. Den nye indkørsel vil ligeledes kunne bruges af ejendommene Nagbølvej 74 og 76. Vejen etableres senest i forbindelse med de planlagte byggerier herunder udvidelsen med den nye kostald (byg. 3).

Der vil dermed være driftsmæssig til- og frakørsel fra Nagbølvej vest for driftsbygningerne og fra den planlagte indkørsel fra Nagbøl Kirkevej nord for driftsbygningerne. Den nye indkørsel vil betyde, at en del af de tunge transporter vil kunne flyttes fra den eksisterende indkørsel og dermed sikre, at der ikke sker nogen forøgelse af transporterne til- og fra ejendommen via indkørslen på Nagbølvej. Stigningen i antallet af transporter ventes altså ikke at give anledning til øgede gener for de ejendomme, som ligger i nærheden af indkørslen på Nagbølvej.

Der ansøges ligeledes om ændre vejforløbet af den private fællesvej syd for ejendommen. De berørte ejendomme er Nagbølvej 72, 74 og 76 samt ansøgers ejendom. Omlægningen skyldes, at ansøger ønsker at etablere to plansiloer til opbevaring af ensilage i forbindelse med eksisterende ensilageopbevaring og dermed oven i det nuværende vejforløb. Den ønskede placering af plansiloerne skyldes hensynet til logistikken omkring foderhåndteringen. En ændring af vejforløbet vil betyde, at det pågældende jordstykke erhverves fra Nagbølvej 72. Det nye vejforløb vil få samme bredde og belægning som den nuværende vej. De berørte naboer har skriftligt tilkendegivet, at de ikke har noget imod ændring af vejforløbet.

I forbindelse med drift af ejendommen er der følgende transportaktiviteter:

Transport	Primær transportform	Kørsel (nudrift)	Kørsel (ansøgt)
Gylle	Traktor	Ca. 420 læs/år	Ca. 675 læs/år
Gylle	Lastbil	Ca. 0	Ca. 175 læs/år
Svovlsyre til gylle	Lastbil	3	6
Dybstrøelse	Traktor	Ca. 10 læs/år	Ca. 40 læs/år
Grovfoder	Traktor	Græs og majs: Ca. 5 gange/år = 10-15 dage, i alt ca. 400 læs/år	Græs og majs: Ca. 5 gange/år = 10-15 dage, i alt ca. 550 læs/år
Mælketransport	Lastbil	1 gang hver 2. dag	1 gang hver 2. dag
Brændstof (olie)	Lastbil	10 opfyldninger pr. år	12 opfyldninger pr. år
Handelsgødning	Lastvogn	2 læs/år	2 læs/år
Husdyr til ejendom (levende dyr)	Lastvogn	36 gange årligt	48 gange årligt
Markmaskiner		Efter behov, dagligt	Efter behov, dagligt
Dagrenovation	Lastvogn	1 gang om ugen	1 gang om ugen
Indkøbt foder	Lastvogn	45 læs/år	45 læs/år
Halm til strøelse/foder	Traktor	20 læs/år	40 læs/år
Døde dyr	Lastvogn	52 gange årligt	52 gange årligt
I alt		1177 transporter	1818 transporter

I ovenstående tabel er vist det samlede antal transporter. Af disse vil ca. 125 læs med gylle blive transporteret til arealerne nord og øst for Lunderskov. En del af transporterne foregår ad interne transportveje (markveje) og belaster derfor ikke beboere langs transportruterne.

Transporterne med gylle og ensilage til og fra arealerne nord og øst for Lunderskov foregår via Nagbølvej og Sortebjergvej. Transporterne vil i videst mulig omfang foregå i dagtimerne på hverdage. Da markarbejdet er afhængigt af godt vejr, kan det ikke undgås, at der vil være et vist antal transporter, som falder i aftentimerne og i weekenderne. Kørsel med markmaskiner i høstperioden vil foregå intensivt, således at det foregår på så få dage som muligt, ligesom kørsel med gyllevogn vil foregå over en begrænset periode. Kørsel i forbindelse med høst og med gyllevogn vil foregå under størst mulig hensyntagen til omgivelserne.

Antallet af transporter før og efter udvidelsen fremgår af tabellen ovenfor. Antallet af transporter er 1177 årlige transporter i nudrift, som stiger til 1818 årlige transporter i ansøgt drift. Stigningen i antallet af årlige transporter er på 641 transporter, svarende til en stigning på ca. 54 %. Transporter med almindelige markmaskiner er ikke medregnet i opgørelsen over antallet af årlige transporter.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Den nye overkørsel fra Nagbøl Kirkevej til ejendommen kan etableres. Tilladelsen til etableringen af vejen fremsendes separat og er dermed ikke en del af denne godkendelse. Transporterne i denne godkendelse behandles under forudsætning af, at overkørslen etableres som beskrevet.

Ændringen af vejforløbet af den private fællesvej kræver ikke nogen tilladelse fra kommunen. Såfremt alle lodsejere, som har brugsret til vejen, er indforstået, kan vejforløbet ændres. Ansøger er forpligtet til at påse, at der ikke forekommer kloakledninger samt øvrige ledninger (el, vand mv.) i den oprindelige vej, da disse i så fald skal flyttes.

Transport af husdyrgødning til udbringning på markerne, vil hovedsageligt foregå ad de veje, der er indtegnet på bilag 8. Transporter til de fleste arealer vil nødvendigvis foregå af offentlig vej men under hensyntagen til trafikken i området. Transporter til gylleaftalearealer foretages pga. afstanden i videst mulig omfang med lastbil. For markarealerne gælder, at transporter med gylle fra Nagbølvej 78 erstatter anden udkørsel af husdyrgødning til samme arealer, hvorfor der på markniveau ikke vil forekomme større ændringer.

Stigningen i transporter på 54 % er en betragtelig stigning, men i forhold til en mere end en fordobling i DE, må det antages at være et acceptabelt niveau af transporter. Hovedparten af transporter vil ligeledes foregå af den nye tilkørselsvej og dermed reducere den allerede nuværende trafik forbi de nærmeste naboer.

Kommunen vurderer, at de anførte transporter til ejendommen ikke bidrager væsentligt i forhold til den samlede trafikbelastning i området. Det er kommunens vurdering, at der er valgt de mest hensigtsmæssige transportveje for produkter til og fra gården.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for transport:

- ❖ **6.5.1** I forbindelse med transport af gylle til udbringningsarealerne skal der hovedsageligt anvendes de ruter, der fremgår af bilag 8. Alternative ruter skal anmeldes til og godkendes af Kolding Kommune.
- ❖ **6.5.2** Det nye vejanlæg øst for ejendommen skal være etableret senest ved ibrugtagning af bygning 3 (ny løsdriftsstald) dvs. senest 4 år fra godkendelsens ikrafttræden.

6.6 STØJ FRA ANLÆG OG MASKINER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

I forbindelse med drift af ejendommen er nedenstående støjkloder beskrevet med angivelse af omfang. Der er angivet daglige og årlige driftsperioder under normale forhold. Støjklodernes omfang og driftsperiode er angivet for både nudrift samt ansøgt drift.

De to væsentligste støjkloder er ved blanding af foder, der sker dagligt og indendørs samt ved påfyldning af kornsilo på naboejendommen. Fyldning af kornsilo sker en gang månedligt. Placering er indtegnet på kortbilag.

Støjkilde	Belastning (nudrift)	Driftsperiode (nudrift)	Belastning (ansøgt)	Driftsperiode (ansøgt)
Malkning og vask af anlæg	Dagligt	Kl. 3.30-7.00 Kl. 15.30-19.00 I alt 7 timer/døgn	Dagligt	Kl. 3.00-7.00 Kl. 15.00-19.00 I alt 8 timer/døgn
Køling af mælketank	Dagligt	Kl. 3.30-7.00 Kl. 15.30-19.00 I alt 7 timer/døgn	Dagligt	Kl. 3.00-7.00 Kl. 15.00-19.00 I alt 8 timer/døgn
Ensilering i dag/aftentimer	10 dage i sæsonen pr. år	Kl. 8.00-23.00	10 dage i sæsonen pr. år	Kl. 8.00-23.00
Levering af råvarer		½ time/gang		½ time/gang
Gylleoverpumpning	Ugentlig	24 timer hver 5. dag	Ugentlig	3-4 dage hver 14. dag
Gylleudbringning	Vækstsæsonen	14 dage i sæsonen	Vækstsæson	20 dage i sæsonen
Ventilation		Naturlig ventilation – ingen støj		Naturlig ventilation – ingen støj
Foderblanding og udfodring	Dagligt	Kl. 7.00-7.30	Dagligt	Kl. 7.00-8.00
Afhentning af mælk	Hver 2. dag	15 min./gang	Hver 2. dag	20 min./gang
Afhentning af dyr	3 gange pr. måned	20 min./gang	4 gange pr. måned	20 min./gang
Høst	Perioden ultimo juli til medio september	4 dage fra kl. 10.00-21.00	Perioden ultimo juli til medio september	8 dage fra kl. 10.00-21.00

I miljøstyrelsens vejledning nr. 6/1994 (måling af ekstern støj fra virksomheder) er der angivet grænser for tilladelig støjbelastning, målt i skel. Ejendommen ligger med god afstand til samlet bebyggelse (ca. 450 m), byzone (ca. 700 m) og til enkelt bolig (ca. 80 m). Da støjen aftager eksponentielt med afstanden til lyd-kilden, vil støj på selve ejendommen i normal drift ikke bidrage til gene for omgivelserne.

Der er i redegørelsen kun medtaget intern transport på ejendommen, da støj foranlediget af markdriften ikke er medtaget, idet denne ikke er påvirket af den ansøgte udvidelse internt på ejendommen. Transporter foregår hovedsageligt i dagtimerne på hverdage. Virksomhedens bidrag til trafikstøjen i området vil være begrænset i forhold til den samlede trafikbelastning.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Husdyrbrugets bidrag til det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) målt i et hvert punkt uden for skel, må ikke overstige:

DAG			
Mandag-fredag	Kl. 07.00 – 18.00	55 dB(A)	ref. tid 8 timer
Lørdag	Kl. 07.00 – 14.00	55 dB(A)	ref. tid 7 timer
Lørdag	Kl. 14.00 – 18.00	45 dB(A)	ref. tid 4 timer
Søn- og helligdage	Kl. 07.00 – 18.00	45 dB(A)	ref. tid 8 timer
AFTEN			
Alle dage	Kl. 18.00 – 22.00	45 dB(A)	ref. tid 1 time
NAT			
Alle dage	Kl. 22.00 – 07.00	40 dB(A)	ref. tid ½ time

Støjbelastningen er det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) målt eller beregnet i punkter i 1,5 meters højde over terræn. Referencetiden regnes i henhold til støjvejledningen. Dokumentation for overholdelse af støjkravene kan være i form af målinger i ejendommens omgivelser (under fuld drift) eller kildestyrkemålinger ved de enkelte støjkluder kombineret med beregninger efter den fælles nordiske beregningsmodel for industristøj.

Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, med mindre den seneste kontrol viser, at vilkårene ikke kan overholdes. Støjmålinger skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjberegningsvejledning og foretages i punkter, som forinden aftales med kommunen. Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma.

Transportstøj er ikke omfattet af de nævnte støjgrænser. Desuden er der etableret en ekstra indkørsel til ejendommen, som vil reducere transporterne forbi de nærmeste naboer væsentligt. Virksomhedens bidrag til trafikstøjen i området vurderes derfor ikke at være væsentligt i forhold til den samlede trafikbelastning i området.

Det vurderes, at støj fra ejendommen ikke er eller forventes at blive et problem for de omkringboende. Der er ikke foretaget støjberegninger, og der er udelukkende fastsat vilkår om dokumentation for overholdelse af grænseværdier, hvis det skønnes nødvendigt.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for støj fra anlæg og maskiner:

- ❖ **6.6.1** Virksomheden skal for egen regning dokumentere, at grænseværdier overholdes, såfremt Kolding Kommune skønner det nødvendigt.

6.7 STØV FRA ANLÆG OG MASKINER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der kan forekomme ophvirvlen af støv i forbindelse med kørsel til og fra ejendommen af grusvejen. Antallet af transporter vil stige og kan i tørre perioder give anledning til ophvirvlen af støv. Transporterne kommer dog i størst muligt omfang til at foregå ad den nye tilkørselsvej fra Nagbøl Kirkevej, hvorved de nærmest placerede naboer ikke generes. Der forventes dog yderligere støvgener ved udvidelsen pga. den nye tilkørselsvej.

Kraftfoder/korn er placeret indendørs i lade på naboejendommen (Nagbølvej 68). Ved indendørs placering af tørfoder reduceres støvafgivelsen.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Med hensyn til støvgener fra gården forventes det ikke at give væsentlige problemer. Dog anbefales det, at al transport til og fra bedriften, for at begrænse støvgener, skal foregå ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Der er ikke stillet særlige vilkår vedrørende støv fra anlæg og maskiner.

6.8 LYS

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der er lyssensorer på både indvendige og udvendige arbejdsområder. Der er natlys i stalden i tidsrummet fra kl. 22.00-03.00.

De nye staldbygninger placeres lidt længere væk fra nærmeste enkelt bolig end de eksisterende driftsbygninger. Der er ca. 110 m til nærmeste enkeltbolig fra nærmeste nye driftsbygning, kalvestalden.

Nord for de nye driftsbygninger etableres der beplantning med naturlig egnsforekommende planter, således staldene falder mere ind i det øvrige landskab. Samtidig vil beplantningen mindske lysgener fra staldene.

I løsdriftstaldene er lyset kun tændt i dagtimerne, hvis dagslyset ikke dækker behovet samt omkring malketidspunkter og ved tilsyn af dyr. Om natten er belysningen sænket til vågeblus. I kalvestaldene er lyset kun tændt i dagtimerne efter behov.

På grund af ejendommens placering samt at der ikke tidligere har været problemer med ejendommens lysforhold, forventes udvidelsens lysforhold heller ikke at give problemer med fjernpåvirkning.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Det vurderes, at belysningen ikke vil give anledning til væsentlige problemer eller gener for omkringboende. Der vil blive stillet vilkår om en afskærmende beplantning foran nogle af driftsanlæggene, se afsnit 3.3. Der vil derfor ikke blive stillet særlige vilkår vedrørende lys.

7 PÅVIRKNING FRA AREALERNE

7.1 UDBRINGNINGSAREALERNE

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Nedenstående tabel (taget fra IT-ansøgningssystemet) viser, hvordan bedriftens areal er sammensat og hvor mange hektar, der ligger i udpegede og følsomme områder:

	I alt, ha	Nitratklasse 1-3, ha	Fosforklasse 1-3, ha	Indsatsplanområde, ha	Særlige drikkevandsinteresser, ha
Ejede og forpagtede arealer	367,23	0	0	Ca. 45	Ca. 35
Aftalearealer, Skovvejen 33	156,9	0	0	156,9	Ca. 80
Aftalearealer, Fæsteholt 8-10	64,35	0	0	64,35	Ca. 24

Til ejendommen hører 367,23 ha ejede/forpagtede udbringningsarealer. Der indgår 221,25 ha aftalearealer hos trejdemand i projektet. Der produceres en gødningsmængde svarende til i alt 858,97 DE. Gødningsmængden svarende til 288,0 DE afsættes til aftalearealer. Husdyrgødning svarende til 40 DE modtages i form af minkgylle.

Der udbringes derfor husdyrgødning svarende til i alt 610,97 DE på ejendommens ejede og forpagtede arealer, hvorved arealtrykket bliver 1,68 DE/ha. Ud over udbringningsarealerne er der ejet/forpagtet ca. 25 ha, som består af udyrkede arealer, randzoner og vedvarende græsarealer og beskyttede naturarealer samt ca. 9,5 ha arealer til anlæg, veje mv. (bilag 8).

Aftalearealerne er beliggende udenfor nitratklasse 1-3, fosforklasse 1-3 samt områder udpeget som nitratfølsomt indvindingsområde, og der er dermed ikke umiddelbart krav om udarbejdelse af § 16 arealgodkendelse for aftalearealerne.

Udbringningsarealerne er beliggende i oplandet til Kolding Inderfjord eller Vadehavet, som er Natura 2000-vandområde. Alle arealerne ligger uden for udpegningerne mht. nitrat- og fosforklasser samt nitratfølsomt grundvandsområde.

De nordlige udbringningsarealer er beliggende i et indsatsområde med hensyn til kortlægning af grundvandet, men kortlægningen er endnu ikke igang. Hovedparten af disse arealer er ligeledes beliggende i områder med særlige drikkevandsinteresser.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Udbringningsarealerne blev den 29. oktober 2009 besigtiget af kommunen. Umiddelbart er der ikke krav om udarbejdelse af § 16 arealgodkendelse af aftalearealerne, og kommunen fandt ikke forhold ved besigtigelsen, som kan begrunde et krav om arealgodkendelse. Aftalearealerne er robuste arealer, og det vurderes, at de kan tåle fuld husdyrtryk.

Idet de ejede og forpagtede arealer ligeledes er robuste arealer, er der ikke benyttet virkemidler for at reducere udvaskningen af fosfor og kvælstof til overfladevand samt kvælstof til grundvand. I de følgende afsnit er fosfor- og kvælstofproblematikken nærmere beskrevet.

7.2 PÅVIRKNING AF SØER OG VANDLØB

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der er adskillige vandløb grænsende op til udbringningsarealerne. Der opretholdes de lovpligtige bræmmer ned til vandløb. Der er ligeledes bræmmer ved de adskillige søer, som ligger omkranset af udbringningsarealerne eller grænsende op til udbringningsarealerne uanset størrelse.

Langs med aftalearealerne (JJA8, JJA19, JJA17, JJA20, JJA10, JJA11, JJA12 samt PF30) løber Jordrup Bæk, som er B1-målsat (gydevand for ørreder og andre laksefisk) på den vestlige strækning og B2-målsat (vandløb for ørreder og andre laksefisk) på den østlige strækning. Jordrup Bæk står i forbindelse med Åkær Å, som er A-målsat (særligt værdifuldt vandløb), og som munder ud i Kolding Inderfjord. Arealerne ned mod Jordrup Bæk er ikke stærkt skrånende med hældninger over 6 grader.

Aftalearealet JJA3 samt det ejede areal 70-0 ligger langs med Hundsholt Bæk, som er B1-målsat. Hundsholt Bæk løber ligeledes ud i Åkær Å. Der er ingen skrånende arealer langs med vandløbet.

Hvilested Bæk, som er B1-målsat, løber langs med mark 60-1. Hvilested Bæk løber ud i Vester Nebel Å (henholdsvis B1 og B2-målsat), som løber videre til Kolding Inderfjord. Udbringningsarealet er ikke stærkt skrånende ned mod vandløbet.

Mark 60-0 ligger langs med en grøft som leder til Dollerup Sø. Der er læhegnsbevoksning langs grøften, og arealet er ikke stærkt skrånende.

Langs med mark 15-0 er arealet skrånende med over 6 grader ned mod Drabæks Mølle Å, som er B1-målsat. De nederste 20 m ned mod vandløbet er ikke en del af udbringningsarealet. Mark 16-0 ligger ligeledes ned mod vandløbet men med et ca. 20 m bredt eng-areal imellem. Drabæks Mølle Å leder til Kolding Å og videre til Kolding Inderfjord.

Der løber en grøft uden målsætning langs den vestlige side af mark 75-0. Marken hælder ikke mod grøften.

Der er ikke stærkt skrånende arealer langs hovedparten af vandløbene på de ejede og forpagtede arealer. På arealer, hvor der er skrånende arealer ned til vandløb, er der etableret en plantedækket ugødet og udyrket randzone, som forhindrer overfladisk afstrømning og brinkerosion, da plantedækket optager afstrømmende næringsstoffer samt hindrer sandflugt. Andre steder er der natur- og græsarealer mellem udbringningsarealet og vandløbene.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Søer og vandløb påvirkes hovedsageligt af udvaskning samt direkte afstrømning af næringsstoffer til recipienterne. Søer og vandhuller er særligt følsomme overfor tilførsel af fosfor, men visse kær- og mosetyper i tilknytning til søer og vandhuller kan også være følsomme overfor kvælstoftilførsel enten via vandmiljøet eller fra luften. Den atmosfæriske påvirkning er dog så begrænset i forhold til områdets små søer, at der kan ses bort fra denne.

Der er bræmmepligt på alle vandløbsstrækninger på eller i tilknytning til udspretningsarealerne. Vandhuller under 100 m² er ikke beskyttet grundet størrelsen, hvorfor der ikke er bræmmepligt. Generelt for vandhullerne gælder dog, at kommunen anbefaler at opretholde bræmmer om vandhuller uanset deres størrelse, da en beskyttelse af vandhuller vil medvirke til et varieret dyreliv. Forbudet mod udspretning af flydende husdyrgødning på arealer med mere end 6 graders hældning vil reducere afstrømningen til vandmiljøet.

Der forefindes en del vandløb og mindre søer på og op til udbringningsarealerne. Kommunen har på baggrund af besigtigelser og kortanalyse vurderet, at der ikke er udbringningsarealer ned til vandløb og søer med så stor hældning, at der kan forventes erosion med deraf følgende kraftig tilførsel af sediment og næringsstoffer. Der er endvidere flere steder en yderligere bred plantedækket randzone.

Det er på denne baggrund vurderet, at de generelle regler vedrørende arealdrift og dyrkningsfrie bræmmer til søer og vandløb er tilstrækkelige til at beskytte mod ændring/forværring af deres tilstand. Kommunen har dog valgt at fremsætte vilkår om fastholdelse af den ekstra brede randzone på mark 75-0 for en yderligere beskyttelse af vandmiljøet (bilag 12).

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for påvirkning af søer og vandløb:

- ❖ **7.2.1** Der skal opretholdes en dyrkningsfri randzone på 5 m langs med mark 75-0 på en strækning på 300 m langs Nagbøl Nørremose Bæk.
- ❖ **7.2.2** Der skal opretholdes en dyrkningsfri bræmme på 20 m langs med mark 15-0 ned mod Drabæks Mølle Å.

7.3 KVÆLSTOF OG FOSFOR TIL OVERFLADEVAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Alle aftalearealerne afvander til Kolding Inderfjord, som står i forbindelse med Lillebælt. Den sydligste del af Lillebælt er Natura-2000 vandområde og klassificeret som meget sårbart vandområde (gælder ikke området hvor Kolding Fjord udmunder). De nordlige udbringningsarealer ved ejendommen (60-0, 16-0, 15-0, 13-1, 14-0, 13-0, 4-2 samt nordlige del af 3-0) afvander ligeledes til Kolding Inderfjord.

Idet der ikke er direkte afvanding til Lillebælt, men afvandingen sker via Kolding Inderfjord, er arealerne ikke beliggende i nitrat- eller fosforklasser.

De sydligste arealer (ca. 270 ha) afvander via Kongeå-systemet til Vadehavet, som ligeledes er Natura-2000 vandområde.

Vadehavet er beskyttet som Habitatområde (H78), fuglebeskyttelsesområde (F49, F51, F52, F53, F55, F57, F60, F66, F67) og Ramsarområde (R27). Med dets tidevand, enorme biologiske produktion og særlige naturtyper er det bl.a. et af de vigtigste vådområder for vandfugle, der benytter den østatlantiske trækrute. Det er således et værdifuldt fourageringsområde for flere millioner vandfugle, der opholder sig her under trækket eller benytter området som yngle-, fældnings- og overvintringslokalitet. Samtidig er dette kystområde levested for mere end 500 arter af planter og dyr, hvoraf flere ikke forekommer andre steder i verden, og Vadehavet har også en særlig betydning som opvækstområde for en del af Nordsøens fisk. Udpegningsgrundlaget for Vadehavet er bl.a. den prioriterede naturtype Kystlaguner og strandsøer. Eutrofiering har en skadelig effekt på gydeområderne, hvis iltindholdet nedsættes, og bunden belægges med et slamlag.

Ca. 2 ha af mark JJA11 strømmer til Stallerup Sø, som har et opland på ca. 10.768 ha. Ca. 0,3 ha af mark 60-0 strømmer til Dollerup Sø, som har et samlet opland på ca. 96 ha.

Ca. 270 ha af ejendommens udbringningsareal afvander via Kongeåen til Vadehavet. I efteråret 2005 blev Vamdrup Å lagt uden om Bønstrup Sø, sådan at Vamdrup Å ledes direkte til Kongeåen uden om Bønstrup Sø. Kun i situationer med store nedbørsmængder vil en del af vandet fortsat strømme gennem Bønstrup Sø, og denne vil virke som en buffer i forbindelse med opstuvning i Kongeåen. Kongeåen er målsat som B2 (vandløb for ørreder og andre laksefisk).

Kvælstof

Ingen af udbringningsarealerne, ejede og aftalearealer, er beliggende i områder, som er klassificeret som nitratklasse 1-3 i forhold til kvælstofudvaskning til overfladevand, og beregningerne af nitrat til overfladevand viser en reduktionsprocent på 100 %. Der er derfor ikke krav om en skærpelse af det generelle krav til udvaskningen af kvælstof til overfladevand.

Ifølge ansøgningen udvaskes der 55,50 kg N/ha ved et reelt dyretryk på 1,66 DE med det angivne sædskifte, som er referencesædskiftet K6. Da *kg N/ha DE-reel* er lig med *kg N/ha DE-max* er det lovgivne beskyttelsesniveau for nitrat til overfladevand overholdt.

Fosfor

Ingen af udbringningsarealerne er beliggende i opland til et Natura-2000 vandområde overbelastet med fosfor. Alle udspretningsarealerne afvander til enten Kolding Inderfjord eller Vadehavet.

Der stilles udelukkende krav til fosforoverskuddet på drænede lerjorde og lavbundsarealer, som afvander til et Natura-2000 vandområde overbelastet med fosfor. Da ingen af arealerne er beliggende i P-opland overbelastet med fosfor, er der ingen krav om fosfortal fra arealerne.

Projektet overholder kravene, som de er fastlagt i lovgivningen uden særlige virkemidler til reduktion af fosfor.

I nudrift udsprede ca. 6.462 kg P med husdyrgødningen. I ansøgt drift udsprede i alt ca. 9.861 kg P pr. år med husdyrgødningen. Totalt for alle udbringningsarealerne er det angivet, at der tilføres 26,9 kg P/ha pr. år i ansøgt drift, og at der fraføres 25,3 kg P/ha pr. år ved det valgte sædskifte. Samlet set over hele bedriftens udbringningsarealer, er der et fosforoverskud på ca. 1,5 kg P/ha/år. Fosforoverskuddet ligger således under kravet på maks. 4,0 kg P pr. ha, som ville have været gældende, såfremt arealerne havde ligget i opland til fosforfølsomt vandområde.

Flere af arealerne er på Danmarks Arealinformation registreret som lavbundsarealer, men risikoen for udvaskning er ikke stor, da arealerne ikke er skrånende, samt at der ifølge Danmarks Arealinformation ikke er nogen stor risiko for fosforudledning.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Udbringningsarealerne strømmer henholdsvis via Kolding Å-systemet til Kolding Inderfjord eller via Kongeå-systemet til Vadehavet. Ca. 270 ha af udbringningsarealer afstrømmer via Kongeåen og tilløbet Vamdrup Å til Vadehavet. Vadehavet samt dele af Kongeåen er Natura 2000 områder.

Kun en meget lille procentdel af udbringningsarealerne ligger i sø-opland. Kommuen vurderer, at arealerne udgør så lille en del af det totale opland, at det ikke vil have nogen indflydelse på søernes tilstand.

Med det angivne sædskifte og arealernes placering i forhold til jordbundstype og placering, er beskyttelsesniveauet for kvælstof og fosfor til overfladevand overholdt. Det vurderes, at der ikke er yderligere forhold, som kan begrunde en fravigelse af det generelle beskyttelsesniveau i forhold

til kvælstof- og fosforudvaskning til overfladevand, og der er derfor ikke stillet særlige vilkår med hensyn til udvaskning til overfladevand.

Projektet overholder kravene med hensyn til fosfor til overfladevand, som de er fastlagt i lovgivningen uden særlige virkemidler til reduktion af fosfor. Risikoen for udvaskning af fosfor fra lavbundsarealerne er ifølge Danmarks Arealinformation ikke stor. Da Vadehavet er klassificeret som mindre sårbart vandområde mht. fosfor, er der ikke stillet specielle vilkår med hensyn til fosforoverskuddet fra disse arealer, som afvander til Vadehavet.

Der er ikke stærkt skrånende og erosionstruede arealer med i udbringningsarealerne, hvorfor der ikke er foretaget tiltag for at beskytte vandområderne mod overfladeafstrømning, andet end de lovpligtige bræmmer. Der bør dog være speciel fokus på bræmmer langs vandløbene, da udvaskningen af kvælstof og fosfor kan reduceres betragteligt ved udlægning af ekstra bræmmer.

Det er kommunens samlede vurdering, at udbringningsarealerne er robuste, samt at de generelle reguleringer af markdrift samt brug af kunstgødning og husdyrgødning er tilstrækkelige til at sikre, at projektets udledning af kvælstof og fosfor til overfladevand hverken i sig selv eller sammen med andre kilder og projekter i området vil have en væsentlig indvirkning på Kolding Inderfjord eller for udpegningsgrundlaget for Natura 2000 området, Vadehavet.

7.4 PÅVIRKNING AF ARTER MED SÆRLIGT STRENGE BESKYTTELSESKRAV (BILAG IV ARTER)

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Flere af de arter, som er opført på EU-habitatdirektivets bilag IV (strengt beskyttede arter), er observeret i Kolding Kommune men er ikke registreret i umiddelbar nærhed af ejendommen. Det kan dog ikke afvises, at de forefindes.

På eng/overdrevsarealet umiddelbart øst for mark 1-0 er der registreret Birkemus i 2008, ligesom der er registreret Birkemus i 2008 på engarealet umiddelbart syd for mark 63-0.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kolding Kommune har ikke registreret tilstedeværelsen af strengt beskyttede arter (Bilag IV-arter) i driftsbygningernes umiddelbare nærhed eller på udbringningsarealerne. Dog er Birkemus registreret i 2008 på naturarealer op til to af udbringningsarealerne.

Vandhullerne i eller i umiddelbar nærhed af udbringningsarealerne er omgivet af lovpligtige bræmmer, og da arealerne ikke er specielt skrånende, vil vandhullerne ikke blive påvirket væsentligt af afstrømning. Det vurderes, at naturtyperne i området ikke vil ændre tilstand som følge af atmosfærisk kvælstofbidrag fra projektet, ligesom de i øvrigt ikke ændrer karakter som følge af projektet.

Kolding Kommune vurderer derfor, at den allerede registrerede bilag IV-art og dens levested ikke trues af den forestående udvidelse på ejendommen, ligesom eventuelle andre bilag IV-arter og deres levested heller ikke trues af den forestående udvidelse. Der stilles derfor ikke særlige vilkår til beskyttelse af bilag IV-arter.

7.5 KVÆLSTOF TIL GRUNDVAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ingen af udbringningsarealerne ligger i områder, som er udpeget som nitratfølsomt indvindingsområde. Det elektroniske ansøgningsssystem har derfor ikke beregnet udvaskningen fra rodzonen til grundvandet. Der har af den grund ikke været nødvendigt at benytte virkemidler for at overholde de generelle krav til udvaskning til grundvandet.

Kommunen har udbedt sig beregninger af udvaskning af nitrat fra rodzonen til grundvandet for de marker, som ligger indenfor 300 m fra en vandværksboring. Det drejer sig om aftalearealerne JAA4, JJA5, JJA17 og JJA19 (Jordrup Vandværk), mark 62-0 (Ejstrup Vandværk), mark 60-0 (Lunderskov Vandværk) samt markerne 8-0, 73-0 og 74-0 (Nagbøl Vandværk). Udvasningen fra de ejede/forpagtede arealer (markerne 62-0, 60-0, 8-0, 73-0 og 74-0) er beregnet til 48 mg nitrat pr. liter, hvilket er en merbelastning på 2 mg nitrat pr. liter i forhold til nudrift. For aftalearealerne (JAA4, JJA5, JJA17 og JJA19) viser beregningerne en udvaskning på 47 mg nitrat pr. liter, hvilket ligeledes svarer til en merbelastning på 2 mg nitrat pr. liter i forhold til nudrift.

Alle udbringningsarealerne bortset fra aftalearealerne JJA21 og JJA22 er beliggende i områder, hvor der er god beskyttelse af grundvandet på baggrund af jordens geologi. Aftalearealerne JJA21 og JJA22 er beliggende, hvor der er nogen beskyttelse.

Den nordlige del og dermed ca. halvdelen af udbringningsarealerne er beliggende i et prioriteret indsatsområde med hensyn til grundvand, og kortlægningen er i gang i dette område. De fleste af disse arealer er ligeledes beliggende i område med særlige drikkevandsinteresser. Selve staldanlægget ligger i et område med almindelige drikkevandsinteresser.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Loven fastlægger, at hvis udvaskningen af kvælstof fra rodzonen i nitratfølsomme indvindingsområder (NFI) beregnes til at være over 50 mg nitrat/liter, må udvaskningen ikke stige i ansøgt produktion.

Der indgår ingen arealer beliggende i NFI-områder i projektet. Kolding Kommune har alligevel bedt om beregninger af udvaskningen af nitrat fra rodzonen til grundvandet for de marker, som er beliggende indenfor 300 m fra en vandværksboring. Udvasningsberegningerne viser, at nitratkoncentrationen ligger på 48 mg NO₃ /l for ejede/forpagtede arealer og 47 mg NO₃ /l for aftalearealer, hvilket svarer til at kravet til maksimal nitratudvaskning ville være overholdt, såfremt arealerne var udpegede som sårbare for nitrat.

Kolding Kommune har den 3. maj 2010 modtaget en pdf-version med beregningerne af udvaskningen af nitrat fra rodzonen på aftalearealerne indenfor 300 m fra en vandværksboring (ca. 32 ha). Idet udvaskningen er beregnet til 47 mg nitrat pr. liter, finder kommunen ikke, at det er nødvendigt at udarbejde en arealgodkendelse af aftalearealerne på dette grundlag. Dog vil der blive stillet vilkår til de ejede/forpagtede arealer indenfor 300 m fra vandværksboringerne med krav om en maksimal udvaskning på 50 mg nitrat pr. liter.

Husdyrloven fastlægger, at hvis der foreligger en indsatsplan for grundvandsbeskyttelse, der omfatter et projekts udbringningsarealer, skal retningslinier heri være styrende for miljøgodkendelse af projektet.

Den nordlige del og dermed ca. halvdelen af udbringningsarealerne er beliggende i et prioriteret indsatsområde med hensyn til grundvand (OSD Trudsbro), og kortlægningen er i gang i dette

område, men endnu ikke tilendebragt. Idet indsatsplanerne endnu ikke foreligger, er der ikke forhold, som giver anledning til yderligere vilkår i den forbindelse.

Det vurderes sammen med de stillede vilkår, at der ikke er yderligere forhold, som kan begrunde en fravigelse af det generelle beskyttelsesniveau i forhold til nitratudvaskning til grundvand. Kolding Kommune vurderer, at den ansøgte produktion ikke vil udgøre en væsentlig risiko for forurening af grundvandet ved overholdelse af nedenstående vilkår.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for kvælstof til grundvand:

- ❖ **7.5.1** På markerne 62-0, 60-0, 8-0, 73-0 og 74-0, beliggende indenfor 300 m fra vandværksboringer, må der maksimalt tilføres en mængde kvælstof med husdyrgødning og handelsgødning, således at nitratudvaskningen fra rodzonen fra de enkelte marker ikke overstiger 50 mg nitrat pr. liter.

8 BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK (BAT)

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

For § 12 husdyrbrug skal der som minimum redegøres for anvendelsen af BAT-tiltag vedrørende:

- ❖ Management (ledelses- og kontrolrutiner)
- ❖ Foder
- ❖ Staldindretning
- ❖ Forbrug af vand og energi
- ❖ Opbevaring/behandling samt udbringning af husdyrgødning

Management:

Der føres årligt regnskab over vand-, energi- og foderforbrug. Der føres journal over anvendelse af pesticidforbrug på markerne. I samråd med planteavlskonsulent udarbejdes gødningsplaner og gødningsregnskab samt sprøjteplaner. I samarbejde med kvægkonsulent bliver der løbende fulgt op på fodring og foderforbrug. Der udarbejdes beredskabsplan for ejendommen, der er klar, når godkendelsen træder i kraft. Gennem daglige rutiner kontrolleres om bygninger og udstyr er driftsklare. Der er faste aftaler omkring levering af foder og afhentning af døde dyr samt skadedyrsbekæmpelse.

Foder:

Foderplanen udarbejdes i samarbejde med konsulent og med anvendelse af nyeste viden inden for kvægfodring, herunder optimeres indholdet af protein og fosfor med henblik på at opnå bedste udnyttelse af N og P.

Der tages analyser af grovfoderet, og foderplanen afpasses grovfoderets sammensætning og kvalitet.

Energibesparende foranstaltninger:

Der etableres biobrændselsfyr, som forsyner stalden med varmt brugsvand til vask af malkeanlæg mv. samt privatboligen med varme. Der genindvindes varme fra malkeanlægget, som bruges til opvarmning af dyrenes drikkevand.

De nye stalde er naturlig ventilerede, og kræver derfor ikke energi til ventilation.

I løsdriftstalderne er lyset i dagtimerne kun tændt, hvis dagslyset ikke dækker behovet, og om natten er belysningen sænket til vågeblus. I kalvestalderne er lyset kun tændt i dagtimerne efter behov. Udendørs lys er styret af sensor og er derfor kun tændt i forbindelse med aktivitet.

Vand:

Vandforbruget registreres. Der bliver etableret vandur, og forbruget indrapporteres årligt til kommunen. Det samme gælder forbruget fra markvandingsboringerne.

Der er drikkekar med sensor i alle stalderne for vandbesparelse.

Stalden iblodsættes inden rengøring, hvor der anvendes højtryksrensere.

Staldindretning:

Den eksisterende løsdriftstald (byg. 2), og den projekterede løsdriftstald (byg. 3) er med spalter med kanal og bagskyl. Der anvendes spalteskraber eller robotskraber. Dette kan reducere am-

moniakfordampningen med 20 % i forhold til referencestalden. Der etableres ligeledes forsøringsanlæg til gyllebehandling med en N effekt på 50 % i forhold til referencestaldsystemet.

Den ældste løsdriftsstald (byg. 1) er med fast gulv og skraber men uden dræn. Gulvtypen har større ammoniakfordampning end referencestaldsystemet, men da gyllen forsures i forbindelse med udskrabning til fortanken, forventes der at være en vis opnået ammoniakreducerende effekt af forsuringen. Denne kan dog ikke direkte kvantificeres og er derfor ikke beregningsteknisk medregnet i husdyrgodkendelse.dk men benyttes i redegørelsen.

Opbevaring og behandling af husdyrgødning:

Gyllen opbevares i typegodkendte tankanlæg. Der er ingen spjæld i tankvæggen. Pumpning foregår via dykket indløbsrør. Overpumpning til vogn foretages med mobilpumpe eller pumpekran. Gylleforsuringen sænker ammoniakfordampningen fra tankene til 1 %, hvilket svarer til effekten af overdækning af tankene.

80 % af dybstrøelsen bliver kørt direkte fra stalden og ud i marken, hvilket reducerer ammoniakfordampningen i forhold til normen.

Udbringning af husdyrgødning:

Gødningsudbringning foretages via planlagte rutiner jf. udarbejdet gødningsplan. Gylle udkøres normalt ikke på søn- og helligdage. Gylle udbringes med slæbeslanger eller nedfælder, som reducerer ammoniakfordampningen. Kørsel med nedfælder til sort jord og fodergræsmarker indenfor 1000 meter til naturtyper omfattet af § 7 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug reducerer ammoniaknedfaldet til disse naturtyper.

Forsuret gylle vil ligeledes reducere ammoniakfordampningen med op til 65 % i forhold til udbringning af almindelig gylle.

FRAVALG AF BAT – UNDER HENSYN TIL PROPORTIONALITETSPRINCIPPET

Drænedede gulve:

Ansøger har fravalgt faste, drænedede gulve i kvægstaldene af hensyn til dyrevelfærd, herunder at der særligt på disse gulve har været store problemer med skridsikkerhed. Ved anvendelse af gylleforsuring opnås en ammoniakreducerende effekt på niveau med faste drænedede gulve.

Fast overdækning af gyllebeholder:

Fast overdækning reducerer ammoniakfordampningen med 50 % i forhold til flydelag, dvs. fra 2 % til 1 % fordampning fra lager. Gylleforsuring har ifølge Miljøstyrelsens BAT-blad "Svovlsyrebehandling af kvæggylle" ligeledes en ammoniakemission under lagring på 1 % af den tilførte mængde kvælstof dvs. samme effekt som fast overdækning. Der vil derfor ikke være en nævneværdig effekt af fast overdækning af gyllebeholderne, hvorfor det er fravalgt. Flydelag opretholdes ved hjælp af dybstrøelse eller krybbeaffald.

Gyllekøling:

I svinestalde er det muligt at opnå en ammoniakreducerende effekt ved installering af gyllekøling. Tilsvarende dokumentation findes ikke for kvægstalde, og der er på nuværende tidspunkt ikke udført forsøg i Danmark, der viser en effekt af gyllekøling i kvægstalde.

Nedfældning af gylle:

Udkørsel af gylle vil foregå delvis ved nedfældning og delvis ved slangeudlægning. Anvendelse af gylleforsuret gylle har i forvejen nedsat fordampning efter udbringning, hvorfor effekten af nedfældning er marginal. Der fravælges således på nuværende tidspunkt konsekvent nedfældning til blandt andet sort jord og græsmarker udenfor bufferzone II til § 7 natur. Dette skyldes det øgede marktryk, der kommer fra flere overkørsler på grund af mindre spredde bredde. Specielt ved første tildeling af gylle til græsmarker omkring marts/april, hvor jorden stadig kan være vandmættet, resulterer det i strækt nedsat udbytte. Ligeledes vil risikoen for skade på jordstrukturen øges med stigende lerindhold og deraf større vandholdende evne.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Management

Kommunen vurderer, at der ved den løbende overvågning af produktionen samt inddragelse af relevante konsulenter sikres et godt overblik over ejendommen og en effektiv ressourceudnyttelse. Ved overholdelse af vedfærdskravene samt de af kommunen opstillede krav til egenkontrol (nærmere beskrevet i afsnit 10) opsamles endvidere en række data, der kan indgå i forvaltningen af ejendommen. Det vurderes sammenfattende, at ejendommens management er at betragte som BAT.

Foder

Kommunen vurderer, at BAT er tilgodeset for denne bedrift med hensyn til fodring, idet anvisningerne i BREF-dokumentet følges.

Staldindretning

Kommunen vurderer, at BAT for staldsystemet er opfyldt i det konkrete projekt. Der etableres sengestald med spalter og spalteskraber eller robotskraber, som med korrekt antal skrabninger kan reducere ammoniakfordampningen med 20 % i forhold til referencestaldsystemet. Desuden anvendes der i det nye samt nyere staldanlæg gylleforsuring. Der er ikke benyttet BAT i det eksisterende staldanlæg, men gyllen fra det eksisterende staldanlæg forsures ligeledes i gyllekanalerne under det nye staldanlæg, men effekten er ikke beregningsteknisk registreret i husdyrgodkendelse.dk. Kommunen vurderer, at det er rimeligt at vurdere BAT for det eksisterende staldanlæg i forbindelse med næste revurdering.

Gylleforsuring er BAT i kvægstalde med en reduktion på 50 % af ammoniakfordampningen i forhold til referencestaldsystemet på lige fod med præfabrikeret drænet gulv. Kommunen stiller ikke krav til brug af en bestemt teknik men udelukkende til virkningsgraden. I det konkrete projekt er dog valgt en anerkendt teknik i de nye staldanlæg kombineret med spalteskraber oven på spalter.

Forbrug af vand og energi

Malkeanlæg og mælkekølingsanlæg er de enkeltposter i det totale energiforbrug, der vægter mest. Løbende kontrol og vedligeholdelse af dette er således særlig relevant. Der har været inddraget en energikonsulent i vurderingen af ejendommens energiforbrug, hvorved biobrændselsfyrrer er blevet valgt som opvarmningsmiddel til bolig og varmemeforbrugende foranstaltninger i produktionen.

Kommunen vurderer, at der i fornødent omfang er anvendt vand- og energibesparende teknikker. Det vurderes, at flere af disse teknikker er at betragte som BAT. Det vurderes, at der holdes en fortsat fokus på eventuelle energibesparende teknikker.

Opbevaring/behandling samt udbringning

For midlertidige gødningsstakke på marken er det BAT at anbringe markstakkene væk fra eksempelvis naboer, vandløb inkl. dræn mv. Ved opbevaring af dybstrøelse i markstak vil der være et tab af næringsstoffer på trods af korrekt overdækning af markstakken. Ved direkte udkørsel og nedmuldning vil dette tab minimeres.

Gylleforsuring har ifølge Miljøstyrelsens BAT-blad "Svovlsyrebehandling af kvæggylle" ligeledes en ammoniakfordampning, der er op til ca. 65 % lavere ved udbringning end ved udbringning af konventionel gylle, ligesom kvælstofvirkningen øges med 10-15 % ved brug af forsuret gylle.

Kommunen vurderer, at almindelig driftspraksis med direkte udkørsel af så meget som muligt af dybstrøelsen samt korrekt overdækning af markstakken opfylder kravet om BAT for denne type bedrift, hvor eneste gødningsform for småkalvene er dybstrøelse. Kommunen vurderer ligeledes, at der tages de fornødne hensyn til naboer og omgivelser i øvrigt.

Vurdering af fravalg

Der er fravalgt faste drænede gulve i projektet, men der er i stedet valgt gylleforsuring, som har samme ammoniakreducerende effekt. Gyllekøling er ikke relevant for kvægbedrifter med naturligt ventilerede stalde, da den producerede varme ikke kan anvendes. Konsekvent nedfældning på sort jord og græsmarker er fravalgt af ansøger af hensyn til jordens struktur. Fra 2011 er det et generelt krav til alle marker med sort jord og græsmarker, så kommunen finder ikke, at effekten af et krav på nuværende tidspunkt vil være betydende. Fast overdækning af gyllebeholderne er fravalgt, da forsuring reducerer ammoniakfordampningen med 50 % i forhold til flydelag og har dermed samme effekt som fast overdækning.

Kommunen vurderer, at husdyrbrugets fravalg af BAT er velbegrundet og acceptabelt for den pågældende produktion.

Samlede BAT-vurdering

I forhold til det generelle ammoniakreduktionskrav som beskrevet i husdyrloven, skal husdyrbruget reducere ammoniakfordampningen med 20 % i forhold til referencestaldsystemet. Desuden skal der i projektet reduceres med yderligere 22 % som en konsekvens af BAT, som er proportionelt for en kvægproduktion af den pågældende størrelse. Den nærmere redegørelse for det konkrete BAT-niveau ses af bilag 3.

I projektet er kravet om 42 % ammoniakreduktion opfyldt ved brug af gylleforsuring i de nye staldanlæg kombineret med spalterskraber og robotskraber i nye eller nyere stalde. Ud fra økonomiske og proportionelle betragtninger vurderer kommunen, at husdyrbruget har inddraget BAT og truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer.

9 HUSDYRBRUGETS OPHØR

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ved ophør af produktion fjernes dyrene. Staldene rengøres for gødning og foderrester og udbringes i overensstemmelse med gældende regler herfor. Staldinventar sælges til genbrug i det omfang, der kan skaffes afsætning eller bortskaffes i henhold til affaldsregulativet. For så vidt driftsbygningerne stadig måtte have brugsmæssig værdi, overgår disse til lagermæssige formål af landbrugsmæssig karakter, eller bygningerne nedrives efter anmeldelse til myndighederne. Bygningsmaterialer bortskaffes jf. affaldsregulativet.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kolding Kommune vurderer, at disse tiltag er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare og til at sikre, at ejendommen ikke vil blive et attraktivt levested for eksempelvis rotter. Endvidere vurderes det, at disse tiltag vil sikre, at ejendommen ikke kommer til at fremstå som et øde og forladt element i landskabet.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for husdyrbrugets ophør:

- ❖ **9.1** Ved ophør af virksomheden skal staldanlægget rengøres, og gyllen afsættes. Kemikalier og sprøjtemidler skal bortskaffes til godkendt modtager.
- ❖ **9.2** Ophør af virksomheden skal meddeles til Kolding Kommune.

10 EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der praktiseres godt landmandsskab på ejendommen.

Der føres journal over spredning af uorganisk gødning samt husdyrgødning på markerne i form af mark- og gødningsplaner, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons spredning. Desuden udarbejdes sprøjteplaner.

Det årlige forbrug af vand og energi opgøres i driftsregnskabet.

Der er lavet beredskabsplan, således at forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand m.m. er beskrevet. Alle ansatte instrueres grundigt i alle tekniske hjælpemidler og er bekendt med beredskabsplanen.

Der foretages daglige visuelle tjek og løbende service på anlæggene og efter behov.

Pumpning af gylle fra staldanlæg til gyllebeholder samt ved fyldning af gyllevogn foregår under konstant overvågning.

Håndtering af sprøjtemidler foregår på befæstet areal med afløb til gyllebeholder eller i marken.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kolding Kommune vurderer, at der er en fornuftig drift af ejendommen. Overholdelse af miljøgodkendelsens rammer skal dokumenteres i henhold til nedenstående vilkår.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår for management og dokumentation:

- ❖ **10.1** På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne godkendelses vilkår.
- ❖ **10.2** Til dokumentation for at produktionen ligger indenfor godkendelsens rammer, skal der i forbindelse med tilsyn og på forlangende fremvises:
 - Husdyrindberetning (GHI)
 - Nøgletal til dokumentation for fleksibilitet evt. CHR
 - Sædskifte- og gødningsplan
 - De seneste 5 års gødningsregnskaber med tilhørende markplaner og sædskifteoversigter, inkl. kvitteringer for overførte og/eller modtagne mængder husdyrgødning (skema B1)
- ❖ **10.3** Husdyrbruget afholder selv omkostningerne til dokumentation, undersøgelser og målinger, som er anført i nærværende godkendelse.

11 ALTERNATIV OG SAMLET KONKLUDERENDE VURDERING

11.1 ALTERNATIVE LØSNINGER OG 0-ALTERNATIV

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Alternative løsninger

Et alternativ til malkekvæg vil være kviehotel, hvor der opdrættes kvier for andre mælkeproducenter.

Ansøger har overvejet en alternativ placering af den nye gylletank, i det åbne land i tilknytning til den eksisterende gylletank. Denne placering er dog fravalgt i første omgang, men hvis byggeri af de nye kvægstalde tidsmæssigt må udskydes, vil placering blive overvejet på ny. Placeringer andre steder end det på bilaget anviste vil dog kræve en ny myndighedsbehandling. Der er ikke overvejet alternative placeringer af stalde og plansiloer. Andre placeringer vil betyde, at nye stalde ikke vil kunne opføres i tilknytning til det eksisterende anlæg.

0-alternativ

Hvis ikke det ansøgte gennemføres vil den nuværende drift fortsætte. Fortsættelse af nudrift betyder, at bedriften ikke vil blive miljøbehandlet og godkendt efter de nyeste miljøregler. Det ansøgte projekt anses for at være forudsætning for, at ejendommen også fremover kan udvikle sig og på den måde løbende udvikles med ny og forureningsbegrænsende teknik.

Ligeledes vurderes det at have negativ indflydelse på antallet af arbejdspladser i området, da kvægbrug traditionelt har gunstige sideeffekter på beskæftigelsen i tilknyttede serviceerhverv i området.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Det er Kolding Kommunes vurdering, at den øgede miljøpåvirkning, der kommer som følge af udvidelsen på ejendommen Ejeseje ikke påvirker lokalområdet væsentligt i negativ retning, se nærværende miljøgodkendelse.

Kommunen vurderer, at den alternative placering af gyllebeholderen i det åbne land ikke er at foretrække af landskabelige hensyn. Desuden finder kommunen ikke, at der er nogle reelle alternativer til placering af staldanlæg.

Med hensyn til nabogener set i forhold til 0-alternativet, er det Kolding Kommunes vurdering, at udvidelsen ikke vil betyde væsentlig større gener for naboerne i nærområdet end ved den nuværende produktion jf. afsnittene 6.3-6.8 om lugt-, støj-, støv- og fluegener samt lysforhold bortset fra øget transport se afsnit 6.5. Den øgede transport fra projektet vurderes dog ikke at være betydelig set i forhold til den nuværende trafikbelastning i området ligesom at den ekstra tilkørselsvej vil reducere den tunge trafik tæt forbi de nærmeste naboer væsentligt.

11.2 KOMMUNENS SAMLEDE KONKLUSION

Det er Kolding Kommunes vurdering, at virksomhedens drift efter gennemførelse af projektet, under overholdelse af vilkårene i nærværende miljøgodkendelse, ikke vil have væsentlige virkninger på miljøet, herunder at de landskabelige hensyn, naboer og omgivelserne i øvrigt ikke tilsidesættes.

Med venlig hilsen

Marianne Yde
Biolog
Landbrugsafdelingen
Kolding Kommune

12 KLAGEVEJLEDNING OG UNDERRETNING

12.1 KLAGEVEJLEDNING OG SØGSMÅL

Kolding Kommunes afgørelser og beslutninger efter Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug eller regler, der er fastsat med hjemmel i denne lov kan påklages til Miljøklagenævnet jf. §§ 76-90.

Klageberettigede er ansøger, klageberettigede myndigheder og organisationer i overensstemmelse med MBL §§ 99-100 samt enhver der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald jf. Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug §§ 84-87.

En evt. klage skal indgives skriftligt og stiles til Miljøklagenævnet, men sendes til Kolding Kommune. Umiddelbart efter klagefristens udløb videresender Kolding Kommune klagen til Miljøklagenævnet sammen med denne afgørelse og dét materiale, der har ligget til grund for sagens bedømmelse.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, hvor afgørelsen eller beslutningen er meddelt jf. § 79 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Er afgørelsen eller beslutningen offentlig bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra tidspunktet for den offentlige bekendtgørelse. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag.

Ansøgeren vil ved klagefristens udløb få besked, såfremt der er modtaget klager. En klage over miljøgodkendelsen har ikke opsættende virkning, med mindre Miljøklagenævnet bestemmer andet, jf. § 81 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Søgsmål til prøvelse af afgørelser efter lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug eller regler, der er fastsat i medfør af loven, skal være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen eller beslutningen er meddelt jf. §90. Er afgørelsen eller beslutningen offentlig bekendtgjort regnes søgsmålsfristen fra denne dato.

12.2 UNDERRETNING OM GODKENDELSEN

Udkastet til miljøgodkendelse annonceres den 30. juni 2010 i Budstikken. Udkastet er i offentlig høring i 6 uger, og eventuelle høringssvar skal være Kolding Kommune i hænde senest den 11. august 2010 inden kl. 14.00. Udkastet er udsendt til de nærmeste naboer samt fremsendt til en række myndigheder og organisationer.

Miljøgodkendelsen er annonceret i Budstikken den 25. august 2010. Den er endvidere udsendt til alle naboer indenfor 530 m af anlægget samt fremsendt til en række myndigheder og organisationer. En eventuel klage skal være Kolding Kommune i hænde senest den 22. september 2010 inden kl. 14.00.

Ansøger og parter

- Niels Peter Aarestrup, Nagbølvej 78, 6640 Lunderskov
- Jens Jørgen Aarestrup, Skovvejen 33, 6064 Jordrup
- Per Fynbo, Fæsteholt 8-10, 6640 Lunderskov
- Lizzy Junge, Nagbølvej 74, 6640 Lunderskov
- Sanne Pedersbæk Howard, Nagbølvej 72, 6640 Lunderskov
- Jens Chr. Blaunfeldt Poulsen, Nagbølvej 68, 6640 Lunderskov

Naboer indenfor 530 m af anlægget:

- Peter Hyllested, Nagbølvej 76, 6640 Lunderskov
- Jens Nielsen Vindum, Nagbølvej 49 C, 6640 Lunderskov
- Finn og Elisabeth Lautrup, Nagbølvej 70, 6640 Lunderskov
- Hanne Bjerre Kristensen, Nagbølvej 66, 6640 Lunderskov
- Jan Jensen og Jytte Dahl, Nagbølvej 62, 6640 Lunderskov
- Lars og Jonna Ellerkamp, Nagbøl Kirkvej 10, 6640 Lunderskov
- Poul Erik Pedersen, Nagbølvej 82, 6640 Lunderskov
- Henrik Jørgensen og Lisbeth Andersen, Nagbølvej 87, 6640 Lunderskov
- Egir Holmung, Nagbølvej 89, 6640 Lunderskov
- Danny Westh og Fie Mogensen, Nagbølvej 58, 6640 Lunderskov
- Per Nedergaard Hansen, Nagbølvej 60, 6640 Lunderskov
- DAN.ELITE A/S, Nagbøl Kirkevej 16, 6640 Lunderskov
- Mette og Gert Moos Gimm, Nagbøl Kirkevej 12, 6640 Lunderskov
- Poul Christian Møller Olsen, Gammelgårdsvej 6, 6580 Vamdrup

Øvrige parter med E-post:

- Konsulent: Lars Schmidt, Kolding Herreds Landboforening, E-post: las@khl.dk
- Vejen Kommune v. Majbrit Holst Nielsen, E-post: mhni@vejenkom.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, E-post: dn@dn.dk
- Danmarks Naturfredningsforening Kolding, E-post: kolding@dn.dk
- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Reventlowsgade 14, 1. sal, 16 11 København V, E-post: ae@aeraadet.dk
- Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, Postboks 2188, 1017 København K, E-post: fbr@fbr.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, Worsaaesgade 1, 7100 Vejle, E-post: jkt@sportsfiskerforbundet.dk
- Danmarks Fiskeriforening, Nordensvej 3, 7000 Fredericia, E-post: mail@dkfisk.dk
- Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Wormstrupvej 2, 7540 Haderup, E-post: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V, E-post: natur@dof.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Lokalafdeling Sydøstjylland, E-post: Kolding@dof.dk
- Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N, E-post: husdyr@ecocouncil.dk
- Miljøcenter Ribe, Sorsigvej 35, 6760 Ribe, E-post: post@rib.mim.dk
- Sundhedsstyrelsen, Embedslægeinstitutionen Syddanmark, Sorsigvej 38, 6760 Ribe, E-post: syd@sst.dk
- Skov- og Naturstyrelsen, Trekantområdet, Førstballevej 2, 7183 Randbøl, E-post: trekantsomraadet@sns.dk

13 BILAG

Bilag 1: Vilkårskatalog

Bilag 2: Grundlag for vilkår og lovgivning

Bilag 3: BAT-niveau for Nagbølvej 78

Bilag 4: Situationsplan

Bilag 5: Indretning og installationer

Bilag 6: Afløbsplan

Bilag 7: Oversigt over boringer

Bilag 8: Ejede/forpagtede og aftalearealer med transportruter

Bilag 9: Oversigtskort over arealer

Bilag 10: Beskyttede naturtyper

Bilag 11: Beskyttede sten- og jorddiger

Bilag 12: Dyrkningsfri randzone langs mark 75-0

Bilag 13: Beplantningsplan

Bilag 14: Udtalelse fra Vejen Kommune